

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

**INFORMACIJA O MIKROKREDITNOM SUSTAVU
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
SA STANJEM NA DAN 31. 12. 2015.**

Sarajevo, ožujak 2016. godine

Agencija za bankarstvo Federacije BiH (Agencija) kao regulatorna institucija koja obavlja nadzor mikrokreditnih organizacija, sačinila je Informaciju o mikrokreditnom sustavu Federacije Bosne i Hercegovine sa stanjem na dan 31. 12. 2015. na temelju analize mjesečnih i kvartalnih izvješća o poslovanju, informacija i podataka koje mikrokreditne organizacije dostavljaju Agenciji (*off-site* nadzor) i podataka kojima raspolaže konstatiranim u kontrolama na licu mjesta (*on-site* nadzor). Informacija je sačinjena na temelju podataka iz izvješća koje su MKO dostavile Agenciji na dan 31. 12. 2015.

SADRŽAJ

I. UVOD	3
II. POSLOVNE PERFORMANSE MKO U FEDERACIJI BiH	5
1. STRUKTURA MIKROKREDITNOG SEKTORA.....	5
1.1. Broj mikrokreditnih organizacija.....	5
1.2. Organizacijski dijelovi.....	5
1.3. Kadrovi	6
2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA MKO	7
2.1. Bilanca stanja.....	7
2.2. Kapital.....	10
2.3. Kreditni portfelj.....	12
2.4. Ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope na mikrokredite.....	19
2.5. Račun dobiti i gubitka.....	20
3. TRANSAKCIJE S POVEZANIM OSOBAMA	24
III. USKLAĐENOST POSLOVANJA MKO SA STANDARDIMA SPN i FTA	25
IV. ZAKLJUČCI I PREPORUKE	<u>27</u>
V. PRILOZI	29

I. UVOD

Zakonom o mikrokreditnim organizacijama („Službene novine Federacije BiH“, broj: 59/06) (ZoMKO) uređuje se osnivanje, registriranje, djelatnost, oblik organiziranja, poslovanje, način upravljanja, prestanak rada i nadzor poslovanja mikrokreditnih organizacija (MKO), odnosno mikrokreditnih fondacija (MKF) i mikrokreditnih društava (MKD) u Federaciji BiH. Regulatorne i nadzorne nadležnosti Agencije nad ovim Sektorom propisane su Zakonom o Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 9/96, 27/98, 20/00, 45/00, 58/02, 13/03, 19/03, 47/06, 59/06, 48/08, 34/12 i 77/12) i internim aktima Agencije, a svi navedeni poslovi obavljaju se u okviru Sektora za nadzor poslovanja mikrokreditnih organizacija. Funkciju nadzora MKO, Agencija obavlja neposrednim nadzorom (*on-site*) i posrednim nadzorom, odnosno, analizom izvješća koje MKO dostavljaju Agenciji (*off-site*), shodno ZoMKO i podzakonskim aktima Agencije koji su navedeni u Prilogu 1. ove Informacije. Izvještajnu osnovu čine kvartalna izvješća o bilanci stanja, kapitalu, kreditima, rezervama za kreditne gubitke, rezultatima poslovanja, zaposlenim, troškovima plaća i ostalim primanjima zaposlenih u MKO, otpisima, likvidnosti i druga izvješća o pojedinim segmentima poslovanja, te mjesečno izvješće o kamatnim stopama.

U obavljenim kontrolama mikrokreditnih organizacija utvrđeno je da većina posluje sukladno zakonskim i podzakonskim propisima, te ciljevima radi kojih su osnovane. MKF u Federaciji BiH su značajno unaprijedile poslovne prakse i procese, kao i interne kontrole. Kod većine MKO su uloženi veliki naponi u poboljšanje procesa naplate kredita koji se nalaze u izvanbilančnoj evidenciji što utječe na finansijsku disciplinu klijenata, te poboljšanje rezultata poslovanja MKO.

U Federaciji BiH sa 31. 12. 2015., dozvolu za rad Agencije ima 12 MKO, od toga 11 MKF (neprofitne organizacije) i 1 MKD (profitna organizacija), koje poslovanje obavljaju putem 265 organizacijskih dijelova. U drugom kvartalu 2015. godine, nad imovinom jedne MKF je otvoren stečajni postupak, te zbogove činjenice finansijski pokazatelji ove MKF nisu uključeni u finansijske pokazatelje mikrokreditnog sustava FBiH. U mikrokreditnom sektoru sa 31. 12. 2015. bilo je zaposleno 1.200 radnika, što je za 108 radnika, ili 8% manje u odnosu na 31. 12. 2014.

Bilančna suma MKO sa 31. 12. 2015. iznosi 423,3 milijuna KM, od čega se na MKF odnosilo 402,9 milijuna KM ili 95,2%, a na MKD 20,4 milijuna KM ili 4,8%. Bilančna suma na kraju 2015. godine bila je manja za 29 milijuna KM ili 6% u odnosu na stanje sa 31. 12. 2014. Najznačajniji utjecaj na pad aktive na razini mikrokreditnog sektora FBiH ima činjenica da je nad imovinom jedne MKF otvoren stečajni postupak, te zbog toga njeni finansijski pokazatelji nisu uključeni u analizu mikrokreditnog sustava u FBiH.

Ukupni bruto krediti MKO, kao najznačajnija stavka aktive, sa 31. 12. 2015., iznosili su 355,4 milijuna KM i čine 84% ukupne aktive MKO, te su manji za 7% u odnosu na kraj prethodne godine, dok su neto krediti iznosili 352 milijuna KM i manji su za 1% u odnosu na stanje sa 31. 12. 2014. Mikrokreditiranje je najvećim dijelom usmjereno na kreditiranje poljoprivrede (34%) i uslužnih djelatnosti (22%), te se većim dijelom odnosi na dugoročne kredite fizičkim osobama. Prosječne ponderirane efektivne kamatne stope na ukupne kredite u mikrokreditnom sektoru su iznosile 24,70%, i bilježe značajno smanjenje u odnosu na prethodne godine. U cilju smanjenja kamatnih stopa na mikrokredite, a u kontekstu zaštite potrošača-klijenta mikrokreditnih organizacija, te ispunjenja misije mikrokreditiranja, Agencija u kontrolama posebno cijeni i kontrolira sve vrste troškova poslovanja MKO koji

imaju značajnog utjecaja na formiranje kamatnih stopa, te ocjenjuje njihovu neophodnost, shodno čemu izdaje adekvatne naloge. Fokus kontrola Agencije, i u narednom razdoblju, uz stalni nadzor kvalitete aktive će biti i na kontroli troškova MKO, njihovoj opravdanosti i svrsishodnosti, s ciljem smanjenja kamatnih stopa na mikrokredite koje plasiraju MKO iz Federacije BiH.

U usporedbi s krajem prethodne godine, sa 31.12.2015., mikrokreditni portfelj bilježi pad od 7% (25,9 milijuna KM), ali iskazuje poboljšanje pokazatelja kvalitete aktivnog kreditnog portfelja. Najznačajniji utjecaj na pad mikrokreditnog portfelja na razini mikrokreditnog sektora FBiH, ali i na poboljšanje pokazatelja kvalitete aktivnog kreditnog portfelja, ima činjenica da je nad imovinom jedne MKF otvoren stečajni postupak, te zbog toga njeni financijski pokazatelji, koji su značajno utjecali na pogoršanje pokazatelja mikrokreditnog sustava u prethodnim kvartalima, nisu uključeni u analizu mikrokreditnog sustava u FBiH. Poboljšanje pokazatelja kvalitete aktivnog portfelja iskazano je smanjenjem stope rezervi za kreditne gubitke sa 6,86%, koliko je iznosila na 31.12.2014., na 0,95%. Isto tako, portfelj u riziku preko 30 dana kašnjenja bilježi značajno poboljšanje, te je sa 8,39% koliko je iznosio na kraju prethodne godine, smanjen na 1,06%. Ukupan rezultat sektora po pitanju rizičnosti portfelja nalazi se u okviru propisanog standarda (ispod 5%). Portfelj u riziku preko jednog dana kašnjenja, bilježi značajno poboljšanje, te je sa 11% koliko je iznosio na kraju prethodne godine, smanjen na 2,27%. Na razini sektora, postotak otpisa sa 31.12.2015. iznosio je 1,16% i ovaj pokazatelj je, u odnosu na kraj prethodne godine, smanjen za 3,90 postotnih bodova, te se nalazi u okviru propisanog standarda.

Osnovni izvor sredstava MKO su obveze po uzetim kreditima koje su na dan 31.12.2015. iznosile 208,4 milijuna KM ili 49% ukupne pasive i manje su za 21% u odnosu na stanje sa 31.12.2014. Ukupni kapital MKO na dan 31.12.2015. iznosio je 193,3 milijuna KM ili 46% ukupne pasive MKO koji je veći za 32,2 milijuna KM ili 20% u odnosu na kraj prethodne godine, od čega je kapital MKF iznosio 190,5 milijuna KM ili 98,5%, a kapital jednog MKD 2,8 milijuna KM ili 1,5%. Na povećanje kapitala mikrokreditnog sustava u FBiH najveći utjecaj ima činjenica da financijski pokazatelji jedne MKF nad kojom je otvoren stečajni postupak, a čiji je kapital u prethodim izvještajnim razdobljima bio negativan, nisu uključeni u financijske pokazatelje mikrokreditnog sustava u FBiH. Najznačajnije stavke kapitala MKF su višak prihoda nad rashodima u iznosu od 128,4 milijuna KM koji čini 67% ukupnog kapitala MKF, zatim donirani kapital koji je iznosio 56,1 milijun KM ili 30% ukupnog kapitala MKF. Temeljni kapital i ostale rezerve MKF iznosile su 5,9 milijuna KM, odnosno 3% ukupnog kapitala MKF. Temeljni kapital jednog MKD iznosi 600 tisuća KM, a dobit 331 tisuću KM.

U razdoblju 1.1. - 31.12.2015., od ukupno 11 MKF, 8 MKF je ostvarilo višak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 16.621 tisuću KM, dok su 3 MKF ostvarile manjak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 643 tisuće KM. U razdoblju 1.1. - 31.12.2015., jedno MKD ostvarilo je neto dobit u iznosu od 331 tisuću KM (1.1. - 31.12.2014.: 387 tisuća KM neto gubitka).

Na razini mikrokreditnog sektora u Federaciji BiH, ostvaren je pozitivan financijski rezultat u iznosu od 16.309 tisuća KM, što je za 46.648 tisuća KM više u odnosu na istorazdoblje prethodne godine.

Što se tiče operativne održivosti, od 12 MKO, 6 MKF i 1 MKD mogu iz ostvarenih redovnih prihoda pokriti rashode.

Posebne napomene: U pogledu izrade redovnih kvartalnih Informacija o mikrokreditnom sustavu Federacije Bosne i Hercegovine, Agencija koristi podatke koje dostavljaju MKO na

temelju kvartalnih izvješća. Agencija kontrolama poslovanja MKO provjerava točnost dostavljenih izvješća. Jednoj MKF je, zbog značajnih nepravilnosti u radu te na bazi dostavljenih izvješća zaključno sa 30. 6. 2014., poslije provođenja potrebnog postupka oduzeta dozvola za obavljanje poslova davanja mikrokredita na dan 9.10.2014. Međutim, privremenom mjerom suda odloženo je Rješenje Agencije o oduzimanju dozvole do okončanja upravnog spora. I po odlaganju Rješenja na zahtjev ove MKF, ista je iskazala značajno pogoršanje poslovanja, te svojim rezultatima značajno ugrožava mikrokreditni sustav u Federaciji BiH. Općinski sud u Sarajevu je dana 3. 6.2015., otvorio stečajni postupak nad Fondacijom i imenovao stečajnog upravnika. Zbog ove činjenice finansijski pokazatelji ove MKF nisu uključeni u finansijske pokazatelje mikrokreditnog sustava FBiH.

II. POSLOVNE PERFORMANSE MKO U FEDERACIJI BiH

1. STRUKTURA MIKROKREDITNOG SEKTORA

1.1. Broj mikrokreditnih organizacija

U Federaciji BiH sa 31.12.2015., dozvolu za rad Agencije ima 12 MKO, od toga 11 MKF (neprofitne organizacije) i 1 MKD (profitna organizacija), te 34 organizacijska dijela MKD čije je sjedište u Republici Srpskoj. U drugom kvartalu 2015. godine, nad imovinom jedne MKF je otvoren stečajni postupak, te zbogove činjenice finansijski pokazatelji ove MKF nisu uključeni u finansijske pokazatelje mikrokreditnog sustava FBiH.

Sve MKF koje su dobile dozvolu za rad Agencije, izvršile su preregistraciju sukladno ZoMKO, odnosno nastale su promjenom oblika MKO osnovanih shodno Zakonu o mikrokreditnim organizacijama („Službene novine Federacije BiH, broj: 24/00). Stoga, sve MKF zakonski su pravni slijednik imovine, prava i obveza MKO osnovanih u skladu sa ZoMKO iz 2000. godine. U Prilogu 2. nalaze se osnovni podaci o MKF i MKD koje sa 31.12.2015. imaju dozvolu za rad Agencije za obavljanje poslova davanja mikrokredita.

1.2. Organizacijski dijelovi

Na dan 31.12.2015., u Registru mikrokreditnih organizacija i njihovih organizacijskih dijelova, kojeg u skladu s člankom 13. ZoMKO, vodi Agencija, bilo je evidentirano ukupno 265 organizacijskih dijelova MKO sa sjedištem u Federaciji BiH, od čega u Federaciji BiH 177, Republici Srpskoj 85 i Distriktu Brčko 3. Ukupan broj organizacijskih dijelova MKO sa sjedištem u Federaciji BiH manji je za 19 organizacijskih dijelova, odnosno 7% u odnosu na kraj prethodne godine. Ukupno 142 organizacijska dijela MKO sa sjedištem u Federaciji BiH ima ovlasti za dodjelu mikrokredita, stoga su upisani u nadležni registar.

Organizacijske dijelove izvan Federacije BiH ima 7 MKO, a 3 MKO posluju isključivo preko svog sjedišta, odnosno nemaju otvorenih organizacijskih dijelova ni u Federaciji BiH, ni u Republici Srpskoj. Agencija je dala dozvole za rad organizacijskih dijelova jednog MKD koje ima sjedište u Republici Srpskoj, a koje u Federaciji BiH posluje putem 34 podružnice i terenska ureda.

1.3. Kadrovi

Sa 31.12.2015., mikrokreditni sektor Federacije BiH zapošljava ukupno 1.200 radnika, što je za 108 radnika, ili 8% manje u odnosu na stanje sa 31.12.2014. Na ovaj pad zaposlenih

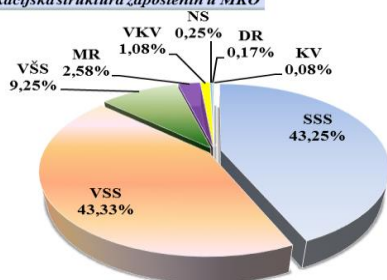
najviše utjecaja imalo je značajno otpuštanje zaposlenika kod MKF nad kojom je otvoren stečajni postupak. MKF zapošljavaju 1.179 radnika ili 98,3%, a MKD 21 radnika ili 1,7%.

Tablica 1. Kvalifikacijska struktura zaposlenih

Rb.	Kvalifikacija	31.12.2014.		Ukupno	Udjel (%)	31.12.2015.		Ukupno	Udjel (%)	Indeks
		MKF	MKD			MKF	MKD			
1	2	3	4	5=(3+4)	6	7	8	9=(7+8)	10	11=9/5
1.	NS	3	0	3	0,23	3	0	3	0,25	100
2.	KV	1	0	1	0,08	1	0	1	0,08	100
3.	VKV	13	0	13	0,99	13	0	13	1,08	100
4.	SSS	600	6	606	46,33	509	10	519	43,25	86
5.	VŠS	128	2	130	9,94	110	1	111	9,25	85
6.	VSS	518	9	527	40,29	511	9	520	43,33	99
7.	MR	26	1	27	2,06	30	1	31	2,58	115
8.	DR	1	0	1	0,08	2	0	2	0,17	200
UKUPNO		1.290	18	1.308	100,00	1.179	21	1.200	100,00	92

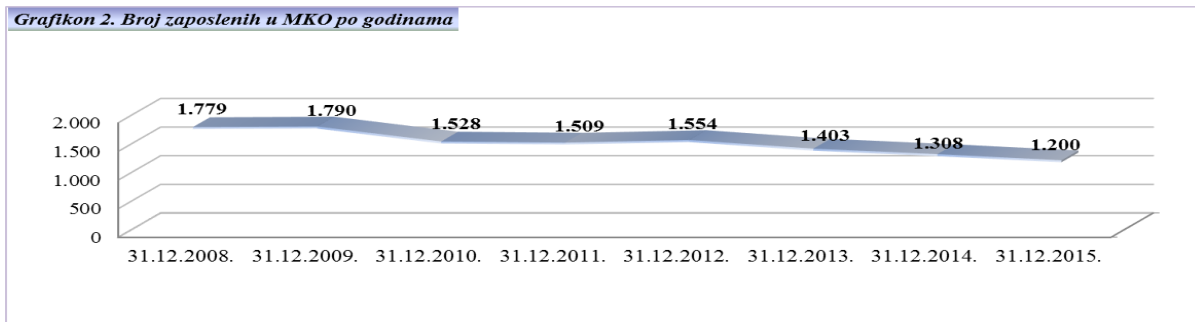
U strukturi zaposlenih najveći je udjel VSS od 43,33%, SSS od 43,25% i VŠS od 9,25%. Postotak udjela zaposlenih s višom stručnom spremom u padu je za 15%, sa srednjom stručnom spremom za 14%, a s visokom stručnom spremom za 1%, dok je postotak udjela zaposlenih magistara u porastu za 15%.

Grafikon 1. Kvalifikacijska struktura zaposlenih u MKO

Promatrajući broj zaposlenih kroz godine rada MKO, najveći broj zaposlenih zabilježen je na kraju 2009. godine kada su MKO zapošljavale 1.790 radnika. MKO su sa 31.12.2015. zapošljavale 1.200 radnika, što predstavlja smanjenje od 33% u odnosu na kraj 2009. godine. Promatrajući ova dva razdoblja, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF su zabilježile najveće smanjenje broja zaposlenih, za čak 62%, odnosno 33%.

Grafikon 2. Broj zaposlenih u MKO po godinama

2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA MKO

2.1. Bilanca stanja

Bilančna suma MKO sa 31.12.2015. iznosi 423,3 milijuna KM i za 29 milijuna KM ili 6% je manja u odnosu na stanje sa 31.12.2014. Rast bilančne sume u odnosu na kraj prethodne godine, bilježi 7 MKF i jedno MKD, a pad su zabilježile 4 MKF.

Pad bilančne sume do 10% u odnosu na 31.12.2014. zabilježile su 3 MKF. Jedna MKF, u 2015. godini, aktivu je smanjila za 19,4 milijuna KM, te je zabilježila pad od čak 42% u odnosu na kraj prethodne godine, što je utjecalo i na pad aktive na razini cijelog sektora.

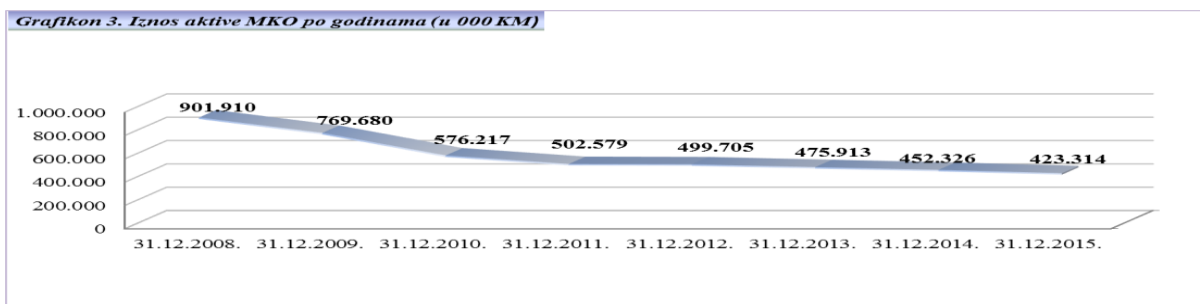
Najznačajniji utjecaj na pad aktive na razini mikrokreditnog sektora FBiH ima činjenica da je nad imovinom jedne MKF otvoren stečajni postupak, te zbog toga njeni financijski pokazatelji nisu uključeni u analizu mikrokreditnog sustava u FBiH.

Najveći udjel u ukupnoj bilanci MKO ima šest MKF s aktivom u iznosu od 378,6 milijuna KM ili 89%.

- 000 KM -

OPIS	31.12.2014.			31.12.2015.					Ind.
	Stanje za MKF	Stanje za MKD	UKUPNO	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	UKUPNO	
1	2	4	6=(2+4)	7	8	9	10	11=(7+9)	12
AKTIVA									
1. Novčana sredstva	36.912	2.001	38.913	29.442	7	3.452	17	32.894	85
2. Plasmani bankama	3.523	0	3.523	733	0	0	0	733	21
3. Krediti	376.275	5.031	381.306	338.599		16.772		355.371	93
4. Rezer. za kred. gubitke	26.140	11	26.151	3.359		29		3.388	13
5. Neto krediti	350.135	5.020	355.155	335.240	83	16.743	82	351.983	99
6. Posl. pr. i ost. fik. Aktiva	39.373	29	39.402	28.025	7	7	0	28.032	71
7. Dugoročne investicije	3.061	0	3.061	3.061	1	0	0	3.061	100
8. Ostala aktiva	13.820	71	13.891	6.593	2	205	1	6.798	49
9. Rezerve na ostale stavke aktive, osim kredita	1.618	1	1.619	186		1		187	12
UKUPNO AKTIVA	445.206	7.120	452.326	402.908	100	20.406	100	423.314	94
PASIVA									
10. Obv. po uzetim kred.	260.474	4.303	264.777	191.618	48	16.737	82	208.355	79
11. Ostale obveze	26.134	309	26.443	20.835	5	830	4	21.665	82
12. Kapital	158.598	2.508	161.106	190.455	47	2.839	14	193.294	120
UKUPNO PASIVA	445.206	7.120	452.326	402.908	100	20.406	100	423.314	94
Izvanbilančna evidencija	182.483	56	182.539	122.138		57		122.195	67

Promatrajući bilančnu sumu MKO kroz godine rada MKO, najveći iznos iste zabilježen je na kraju 2008. godine kada je iznosila 901,9 milijuna KM. Bilančna suma MKO na dan 31.12.2015. iznosila je 423,3 milijuna KM, i manja je za čak 53% u odnosu na kraj 2008. godine. Promatrajući ova dva razdoblja, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF su zabilježile najveći pad bilančne sume, kod kojih je ista pala za čak 81%, odnosno 66%.

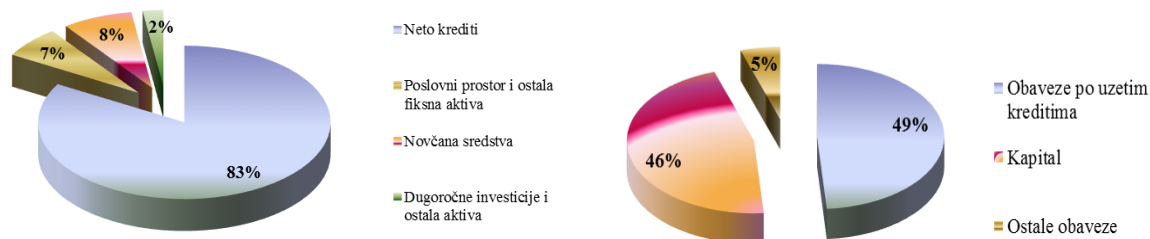

U strukturi aktive MKO, novčana sredstva iznose 32,9 milijuna KM ili 8% sa stopom pada od 15% u odnosu na 31.12.2014. i većinom se odnose na novčana sredstva MKF. Plasmani bankama iznose 0,7 milijuna KM i manji su za 79% u odnosu na kraj prethodne godine.

Neto krediti, odnosno bruto krediti umanjeni za rezerviranja za kreditne gubitke iznose 352 milijuna KM ili 83% ukupne aktive i manji su za 3,2 milijuna KM ili 1% u odnosu na 31.12.2014. Rast neto kredita u odnosu na kraj prethodne godine, zabilježilo je 7 MKF i 1 MKD, a pad su zabilježile 4 MKF. U odnosu na 31.12.2014., pad neto kredita do 10% zabilježile su 3 MKF, dok je jedna MKF zabilježila pad neto kredita od 39% u promatranom razdoblju.

Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva iznose 28 milijuna KM ili 7% ukupne aktive i za 11,4 milijuna KM ili 29%, ova bilančna pozicija manja je u odnosu na kraj prethodne godine. Postotak fiksne aktive u odnosu na ukupnu aktivu (umanjenu za donirani kapital) na razini sektora iznosi 7,63% što je u okviru dozvoljenog iznosa (do 10%), a gledano pojedinačno, tri MKF krše ovaj standard. Dugoročne investicije iskazuje samo jedna MKF u iznosu od 3,1 milijun KM, dok ostala aktiva (umanjena za rezerviranja na ostale stavke aktive osim kredita), iznosi 6,6 milijuna KM koju čine obračunate kamate, avansi, aktivna vremenska razgraničenja i drugo. Ove dvije bilančne pozicije čine 2% ukupne aktive mikrokreditnog sektora. Postotak ostale aktive na razini sektora u odnosu na ukupnu aktivu iznosi 1,61%, a gledajući pojedinačno niti kod jedne MKF ova pozicija ne prelazi 10%.

Grafikon 4. Struktura aktive i pasive MKO

U strukturi pasive MKO, obveze po uzetim kreditima osnovni su izvor sredstava i iznose 208,4 milijuna KM ili 49% ukupne pasive i manje su za 21% u odnosu na 31.12.2014.

- 000 KM -

Tablica 3. Ročna struktura uzetih kredita

OPIS	31.12.2014.				31.12.2015.				Indeks
	MKF	MKD	UKUPNO	%	MKF	MKD	UKUPNO	%	
1	2	3	4=(2+3)	5	6	7	8=(6+7)	9	10=8/4
1. Obveze po uzetim kratkoroč. kreditima	78.848	217	79.065	30	78.023	768	78.791	38	100
2. Obveze po uzetim dugoroč. Kreditima	181.626	4.086	185.712	70	113.595	15.969	129.564	62	70
UKUPNO	260.474	4.303	264.777	100	191.618	16.737	208.355	100	79

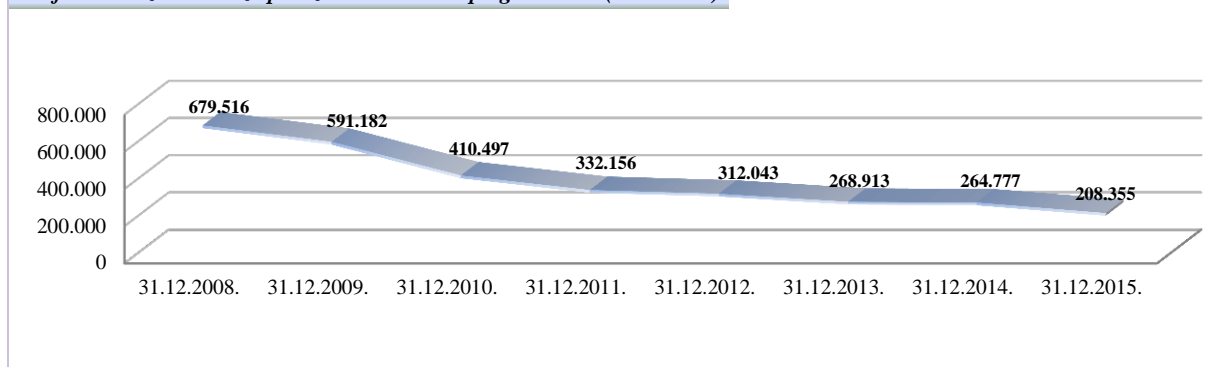

Od ukupnih obveza po uzetim kreditima, dugoročni krediti (koje nemaju 2 MKF) iznose 129,6 milijuna KM ili 62% i manji su za 30% u odnosu na kraj prethodne godine, dok kratkoročni krediti (koje nemaju 3 MKF) iznose 78,8 milijuna KM ili 38% i nalaze se na približno istoj razini u odnosu na kraj prethodne godine. Dvije MKF sa 31.12.2015. nisu imale obveza po uzetim kreditima.

Kreditori, domaće komercijalne banke i razni međunarodni socijalno orijentirani komercijalni fondovi i dalje pokazuju visok stupanj opreza i uzdržanost kod kreditiranja većeg broja MKO, uslijed čeka su mnoge MKO uskraćene za povoljnija finansijska sredstva kojim bi financirale svoju aktivnost. Jedan od najznačajnijih rizika za razvoj i rast sektora predstavlja nepovjerenje vjerovnikakoji potražuju preko 50 milijuna KM od jedne MKF koja se nalazi u stečaju i koja je zbog lošeg upravljanja imovinom MKF pretrpila značajne gubitke. Prema dostavljenim izvješćima o likvidnosti MKO sa stanjem na dan 31.12.2015., jedna MKF ima značajnih problema s održavanjem likvidnosti, te će ista, prema podacima navedenim u izvješću, u narednim izvještajnim razdobljima ostvariti značajno smanjenje aktivnog kreditnog portfelja.

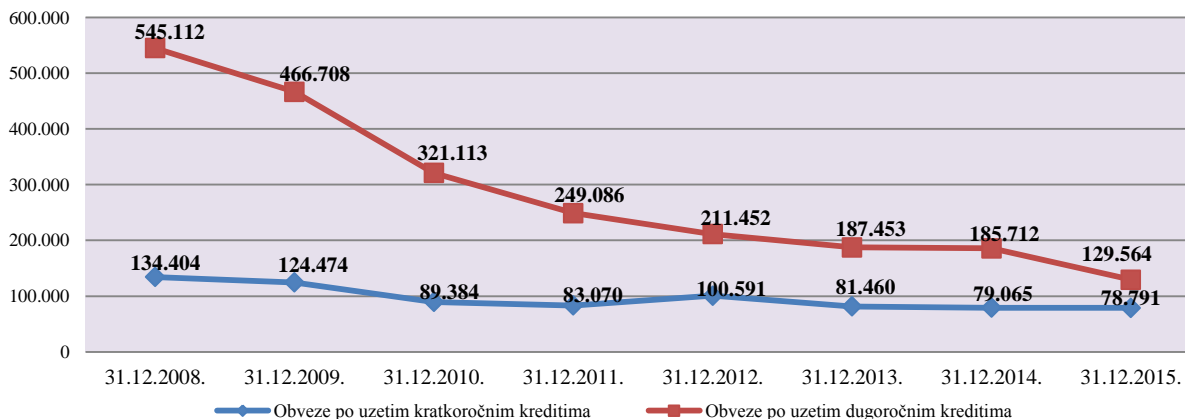
Promatrajući iznos ukupnih obveza MKO po uzetim kreditima kroz godine rada MKO, najveći iznos istih zabilježen je na kraju 2008. godine kada su iznosile 679,5 milijuna KM. Ukupne obveze MKO po uzetim kreditima na dan 31.12.2015. iznosile su 208,4 milijuna KM, i manje su za čak 69% u odnosu na kraj 2008. godine. Promatrajući ova dva razdoblja, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF su zabilježile najveći pad iznosa ukupnih obveza po uzetim kreditima, kod kojih su iste pale za čak 84%.

Grafikon 5. Iznos obveza po uzetim kreditima po godinama (u 000 KM)

Pored toga što su ukupne obveze po uzetim kreditima u odnosu na 2008. godinu, manje za 69%, odnosno manje za 21% u odnosu na kraj prethodne godine, promatrajući obveze po uzetim kreditima po ročnosti, dugoročni krediti su, u odnosu na 2008. godinu, u padu za čak 76%, odnosno u padu za 30% u odnosu na kraj 2014. godine, dok su kratkoročni krediti u odnosu na 2008. godinu manji za 41%, ali su se zadržali na približno istoj razini u odnosu na kraj 2014. godine.

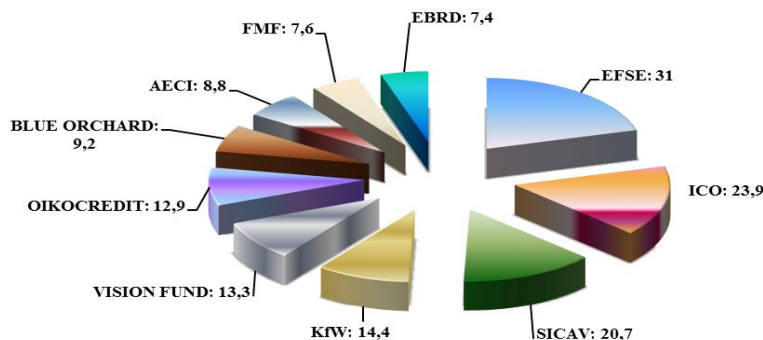
Grafikon 6. Obveze po uzetim kratkoročnim i dugoročnim kreditima

Deset najznačajnijih kreditora MKO su:

- 1.) EFSE – Europski fond za Jugoistočnu Europu, Luksemburg (31 milijun KM);
- 2.) ICO – Instituto de Credito Oficial, Španjolska (23,9 milijuna KM);
- 3.) Responsibility SICAV, Švicarska (20,7 milijuna KM);
- 4.) KfW - Kreditanstalt fur Wiederaufbau, Njemačka (14,4 milijuna KM);
- 5.) Vision Fund, USA (13,3 milijuna KM);
- 6.) Oikokredit, nizozemska (12,9 milijuna KM);
- 7.) Blue Orchard (9,2 milijuna KM)
- 8.) AECI – Agencija za međunarodnu suradnju Kraljevine Španjolske (8,8 milijuna KM);
- 9.) Federalno ministarstvo financija, FBiH (7,6 milijuna KM);
- 10.) EBRD – Europska banka za obnovu i razvoj, Velika Britanija (7,4 milijuna KM)

Grafikon 7. Najznačajniji izvori sredstava MKO (u mil. KM)

Ostale obveze iznose 21,7 milijuna KM ili 5% ukupne pasive, a čine ih obveze prema zaposlenim, dobavljačima, pasivna vremenska razgraničenja i drugo. Postotak ostalih obveza na razini sektora u odnosu na ukupne obveze iznosi 9,42%, a gledajući pojedinačno, ukupno 6 MKF ima postotak ostalih obveza veći od 10% u odnosu na ukupne obveze.

Izvanbilančna evidencija na dan 31.12.2015. iznosi 122,2 milijuna KM i manja je za 33% u odnosu na kraj prethodne godine.

2.2. Kapital

Ukupni kapital MKO na dan 31.12.2015. iznosi 193,3 milijuna KM ili 46% ukupne pasive i veći je za 32,2 milijuna KM ili 20% u odnosu na kraj 2014. godine. Kapital MKF iznosi 190,5 milijuna KM ili 98,5%, a kapital jednog MKD 2,8 milijuna KM ili 1,5%.

Na povećanje kapitala mikrokreditnog sustava u FBiH najveći utjecaj ima činjenica da finansijski pokazatelji jedne MKF nad kojom je otvoren stečajni postupak, a čiji kapital je bio negativan u prethodnim kvartalima, nisu uključeni u finansijske pokazatelje mikrokreditnog sustava u FBiH.

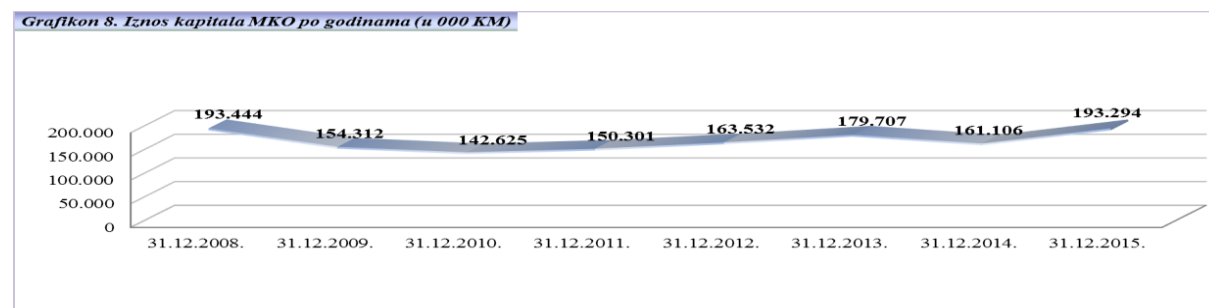
Ukupan kapital mikrokreditnog sektora (umanjen za donirani kapital) iznosi 32,41% ukupne aktive, a 4MKF imaju postotak iznosa kapitala (umanjenog za donirani kapital) u odnosu na ukupnu aktivu manji od dozvoljenog iznosa, odnosno manji od 10% ukupne aktive.

- 000 KM -

Tablica 4. Struktura kapitala MKO

OPIS	31.12.2014.					31.12.2015.					Indeks
	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	UKUPNO	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	UKUPNO	
1	2	3	4	5	6=2+4	7	8	9	10	11=7+9	12=11/6
Donirani kapital	67.521	43	0	0	67.521	56.096	30	0	0	56.096	83
Temeljni kapital	3.820	2	600	24	4.420	3.821	2	600	21	4.421	100
Višak/manjak prihoda nad rashodima	84.795	53	0	0	84.795	128.432	67	0	0	128.432	151
Emisioni ažio	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Neraspoređena dobit	0	0	-392	-16	-392	0	0	331	12	331	-84
Zakonske rezerve	0	0	2.300	92	2.300	0	0	1.908	67	1.908	83
Ostale rezerve	2.462	2	0	0	2.462	2.106	1	0	0	2.106	86
UKUPNO KAPITAL	158.598	100	2.508	100	161.106	190.455	100	2.839	100	193.294	120

Promatrajući iznos kapitala MKO kroz godine rada MKO, najveći iznos istog zabilježen je na kraju 2008. godine kada je iznosio 193,4 milijuna KM. Kapital MKO, na dan 31.12.2015., iznosio je 193,3 milijuna KM, i nalazi se na približno istoj razini u odnosu na kraj 2008. godine.

U strukturi kapitala MKF najznačajniji je višak prihoda nad rashodima koji iznosi 128,4 milijuna KM, te čini 67% ukupnog kapitala MKF i veći je za 43,6 milijuna KM ili 51% u odnosu na kraj prethodne godine. Manjak prihoda nad rashodima za razdoblje od 1.1. do 31.12.2015. ostvarile su 3 MKF, a višak prihoda nad rashodima 8 MKF, dok je jedno MKD ostvarilo neto dobit. Višak prihoda nad rashodima odnosno dobit od redovnog poslovanja na dan 31.12.2015. ostvarilo je 6 MKF i 1 MKD, dok je 5 MKF ostvarilo manjak prihoda nad

rashodima od redovnog poslovanja. Od tih 5 MKF, dvije su zahvaljujući izvanrednim prihodima, koji su kod pojedinih MKF značajno veći od iznosa ostvarenog manjka prihoda nad rashodima od redovnog poslovanja, na kraju 2015. godine, ostvarile pozitivan rezultat. Izvanredni prihodi izravan su rezultat povećane naplate potraživanja po otpisanim kreditima.

Značajan izvor kapitala MKF čini donirani kapital koji iznosi 56,1 milijun KM ili 30% ukupnog kapitala MKF. Iznos doniranog kapitala o kojem izvještavaju MKO, u odnosu na kraj prethodne godine, manji je za 11,4 milijuna KM odnosno 17%. Na smanjenje doniranog kapitala mikrokreditnog sustava u FBiH najveći utjecaj ima činjenica da financijski pokazatelji jedne MKF nad kojom je otvoren stečajni postupak, a čiji je donirani kapital u prethodnim kvartalima iznosio 10,6 milijuna KM, nisu uključeni u financijske pokazatelje mikrokreditnog sustava u FBiH.

Sukladno članku 11. Odluke o ostalim općim uvjetima za poslovanje mikrokreditne organizacije, MKO su dužne voditi evidenciju o doniranim sredstvima i tretirati ih kao donirani kapital o čijem stanju su dužne izvješćivati Agenciju. Prema zvaničnim kvartalnim izvješćima koje dostavljaju Agenciji, 10 MKF iskazuje vrijednost doniranog kapitala u svojim izvješćima, te vodi evidenciju o stanju istog.

Temeljni kapital MKF na dan 31.12.2015. iznosi 3,8 milijuna KM ili 2% ukupnog kapitala MKF. Ostale rezerve, koje se odnose na 2 MKF, iznose 2,1 milijun KM, ili 1% ukupnog kapitala MKF. Temeljni kapital jednog MKD iznosi 600 tisuća KM, a dobit 331 tisuća KM.

2.3. Kreditni portfelj

Osnovna djelatnost MKO je mikrokreditiranje na koje se odnosi iznos od 355,4 milijuna KM ili 84% ukupne aktive mikrokreditnog sektora. Razina ukupnih kredita sektora zavisi od stanja kredita MKF na koje se odnosi 338,6 milijuna KM ili 95,3% od ukupnih kredita, dok se na MKD odnosi 16,8 milijuna KM ili 4,7% od ukupnih kredita. Neto krediti, koje čine ukupni krediti umanjani za rezerve za kreditne gubitke prikazani su u Tablici 5.

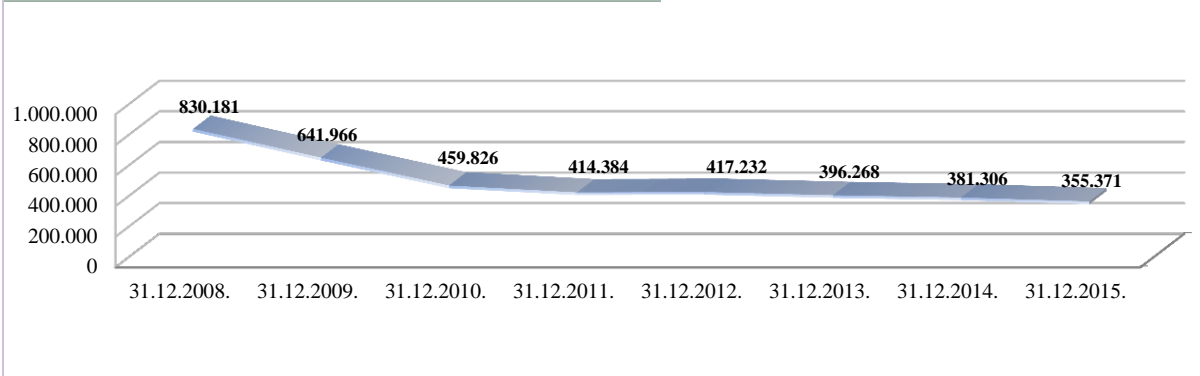
- 000 KM -

Tablica 5. Neto krediti								
Red. Broj	OPIS	31.12.2014.			31.12.2015.			Indeks
		MKF	MKD	Ukupno	MKF	MKD	Ukupno	
1	2	3	4	5=(3+4)	6	7	8=(6+7)	9=8/5
1.	Kredit	376.275	5.031	381.306	338.599	16.772	355.371	93
2.	Rezerve za kreditne gubitke	26.140	11	26.151	3.359	29	3.388	13
3.	Neto krediti (1.-2.)	350.135	5.020	355.155	335.240	16.743	351.983	99

Neto krediti iznose 352 milijuna KM i za 1% su manji u odnosu na 31.12.2014., dok su krediti na bruto osnovi također manji za 7% u odnosu na kraj prethodne godine.

Rezerve za kreditne gubitke iznose 3,4 milijuna KM i manje su za 87% u odnosu na 31.12.2014. Na smanjenje rezervi za kreditne gubitke mikrokreditnog sustava u FBiH najveći utjecaj ima činjenica da financijski pokazatelji jedne MKF nad kojom je otvoren stečajni postupak, nisu uključeni u financijske pokazatelje mikrokreditnog sustava u FBiH. Omjer rezervi za kreditne gubitke u odnosu na ukupan kreditni portfelj iznosi 0,95%, te u odnosu na omjer sa 31.12.2014., bilježi poboljšanje od 5,91 postotni bod.

Grafikon 9. Iznos bruto portfelja MKO po godinama (u 000 KM)

Promatrajući bruto portfelj MKO kroz godine rada MKO, najveći iznos istog zabilježen je na kraju 2008. godine kada je iznosio 830,2 milijuna KM. Ukupan bruto portfelj na dan 31.12.2015. iznosio je 355,4 milijuna KM, i isti je manji za 57% u odnosu na kraj 2008. godine. Promatrajući ova dva razdoblja, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF su zabilježile najveći pad bruto portfelja, kod kojih je isti pao za čak 85%, odnosno 71%.

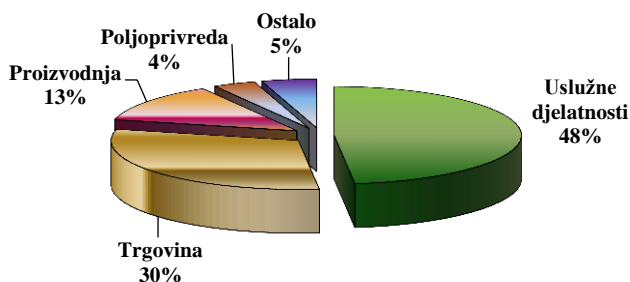
- 000 KM -

Tablica 6. Sektorska i ročna struktura mikrokredita MKO na dan 31.12.2015.

Red. Broj	Mikrokrediti	Kratkoročni krediti	Dugoročni krediti	Dospjela potraživanja	UKUPNO	%
1	2	3	4	5	6=(3+4+5)	7
1.	Pravnim osobama					
a.)	Uslužne djelatnosti	170	3.244	15	3.429	48%
b.)	Trgovina	207	1.952	7	2.166	30%
c.)	Poljoprivreda	14	246	0	260	4%
d.)	Proizvodnja	89	822	7	918	13%
e.)	Ostalo	55	280	1	336	5%
	UKUPNO 1:	535	6.544	30	7.109	100%
2.	Fizičkim osobama					
a.)	Uslužne djelatnosti	8.510	64.229	313	73.052	21%
b.)	Trgovina	2.840	20.469	113	23.422	7%
c.)	Poljoprivreda	11.533	110.515	314	122.362	35%
d.)	Proizvodnja	906	7.183	37	8.126	2%
e.)	Stambene potrebe	2.677	61.856	124	64.657	19%
f.)	Ostalo	10.835	45.498	310	56.643	16%
	UKUPNO 2:	37.301	309.750	1.211	348.262	100%
	UKUPNO (1+2):	37.836	316.294	1.241	355.371	

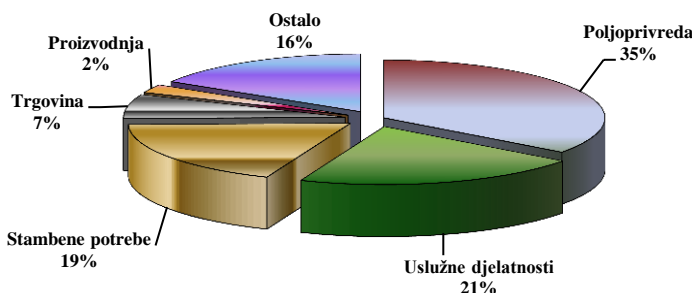
Od ukupnog iznosa mikrokredita, 7,1 milijun KM ili 2% plasirano je pravnim osobama, a 348,3 milijuna KM ili 98% plasirano je fizičkim osobama. U ročnoj strukturi mikrokredita, na kratkoročne kredite, u koje se uključuju i dospjela potraživanja odnosi se 39,1 milijun KM ili 11%, a na dugoročne kredite 316,3 milijuna KM ili 89%. Sama dospjela potraživanja ukupno iznose 1,2 milijuna KM i gotovo u cijelosti se odnose na kredite dane fizičkim osobama.

Grafikon 10. Sektorska struktura mikrokredita plasiranih pravnim osobama

Prema granskoj strukturi, najveći iznos od ukupnog iznosa mikrokredita datih **pravnim osobama**, plasiran je za uslužne djelatnosti i trgovinu – uslužne djelatnosti 3,4 milijuna KM ili 48%, odnosno trgovina 2,2 milijuna KM ili 30%. Za proizvodnju dano je 0,9 milijuna KM ili 13% od ukupnog iznosa mikrokredita danih pravnim osobama, dok je za poljoprivredu dano 0,3 milijuna KM ili 4%, a za ostale namjene 0,3 milijuna KM ili 5%.

Grafikon 11. Sektorska struktura mikrokredita plasiranih fizičkim osobama

Što se tiče kredita danih **fizičkim osobama**, 122,4 milijuna KM ili 35% plasirano je za poljoprivredu, zatim 73,1 milijun KM ili 21% za uslužne djelatnosti, za stambene potrebe 64,7 milijuna KM ili 19%, za trgovinu je plasirano 23,4 milijuna KM ili 7%, za proizvodnju 8,1 milijun KM ili 2%, te za ostalo 56,6 milijuna KM ili 16%.

- 000 KM -

Tablica 7. Sektorska struktura mikrokredita				
Mikrokrediti za:	31.12.2014.	31.12.2015.	Udjel	Indeks
Poljoprivreda	128.758	122.622	34%	95
Uslužne djelatnosti	81.896	76.481	22%	93
Ostale namjene	62.892	56.979	16%	91
Stambene potrebe	57.874	64.657	18%	112
Trgovina	36.119	25.588	7%	71
Proizvodnja	13.767	9.044	3%	66
UKUPNO	381.306	355.371	100%	93

Na temelju analize granske strukture zaključuje se da je mikrokreditiranje najvećim dijelom usmjereno na kreditiranje poljoprivrede (34%) i uslužnih djelatnosti (22%), te se većim dijelom odnosi na dugoročne kredite fizičkim osobama iz čega proističe da se krediti u najvećem broju slučajeva odobravaju osobama koje nemaju pristup tradicionalnim izvorima financiranja kako zbog rizičnosti posla kojeg obavljaju, tako i zbog nedostatka adekvatnih kolaterala.

U odnosu na kraj prethodne godine, postotak ukupnih kredita koji se daju po svim kreditnim proizvodima u padu je od 5% do 34%, osim kredita za stambene potrebe koji su u porastu za

12%. U pogledu ročnosti mikrokredita, dugoročni mikrokrediti se nalaze na približno istoj razini u odnosu na kraj prethodne godine, dok su kratkoročni mikrokrediti (uključujući i dospjela potraživanja) u padu za 40%.

- 000 KM -

Tablica 8. Ročna struktura mikrokredita

OPIS	31.12.2014.	31.12.2015.	Udjel	Indeks
Dugoročni mikrokrediti	315.991	316.294	89%	100
Kratkoročni mikrokrediti s dospjelim potraživanjima	65.315	39.077	11%	60
UKUPNO	381.306	355.371	100%	93

Prema izvješćima koje su mikrokreditne organizacije dostavile Agenciji vezano za iznos rizičnog portfelja uslijed elementarnih nepogoda iz svibnja 2014. godine na dan 31.12.2015., aktivni kreditni portfelj koji nije kasnio sa 30. 4.2014., a koji je rizičan uslijed elementarnih nepogoda iznosi 4 milijuna KM. Kreditni portfelj koji je kasnio sa 30. 4. 2014., a koji je dodatno rizičan, uslijed elementarnih nepogoda, na dan 31.12.2015., iznosi 0,1 milijun KM. Kreditni portfelj koji je ponovno ugovoren – reprogramiran uslijed elementarnih nepogoda na dan 31.12.2015., iznosi 1,7 milijuna KM. Najveći udjel u iznosu reprogramiranih kredita uslijed elementarnih nepogoda imaju krediti za poljoprivredu (41%) i krediti za stambene potrebe (27%).

Odlukom o visini i načinu formiranja i održavanja rezervi za pokriće kreditnih gubitaka mikrokreditnih organizacija („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07), MKO su dužne sva kreditna sredstva i druga potraživanja raspoređivati u određene grupe primjenom kriterija broja dana kašnjenja u otplati na način da za svaku grupu izdvaja rezerve za kreditne i druge gubitke na teret troškova poslovanja. Osnovicu za obračun visine rezervi čini iznos neotplaćenog kredita, dospjele kamate i naknade i sve druge stavke kod kojih je MKO izložena riziku nemogućnosti naplate, odnosno poslovnog neuspjeha. Iznosi potraživanja razvrstanih u zadane grupe i obračunate rezerve po tim grupama sa stanjem na dan 31.12.2015. vide se iz sljedeće tablice.

- 000 KM -

Tablica 9. Rezerve za kreditne gubitke sa stanjem na dan 31.12.2015.

Rb	Dani kašnjenja	Stope rezer—ranja	Iznos kredita	Udjel (%)	Dospjela kamata		Iznos ostalih stavki aktive	Rezerviranja			Ukupna rezerviranja
					Stopa rezer—ranja	Iznos kamate		Po kreditima	Po dospjelim kamatama	Po ostalim stavkama aktive	
1	2	3	4	5	6	7	8	9=(4x3)/100	10=(7x6)/100	11=(8x3)/100	12=(9+10+11)
1.	0	0%	347.289	97,73	0%	5	278	0	0	0	0
2.	1 – 15	2%	1.911	0,54	2%	36	0	38	1	0	39
3.	16 – 30	15%	2.391	0,67	100%	43	0	359	43	0	402
4.	31 – 60	50%	1.442	0,41	100%	42	0	721	42	0	763
5.	61 – 90	80%	866	0,24	100%	31	0	693	31	0	724
6.	91 – 180	100%	1.472	0,41	100%	71	0	1.577	70	0	1.647
UKUPNO			355.371	100,00		228	278	3.388	187	0	3.575
7.	preko 180	Otpis	1.027		100%	93					

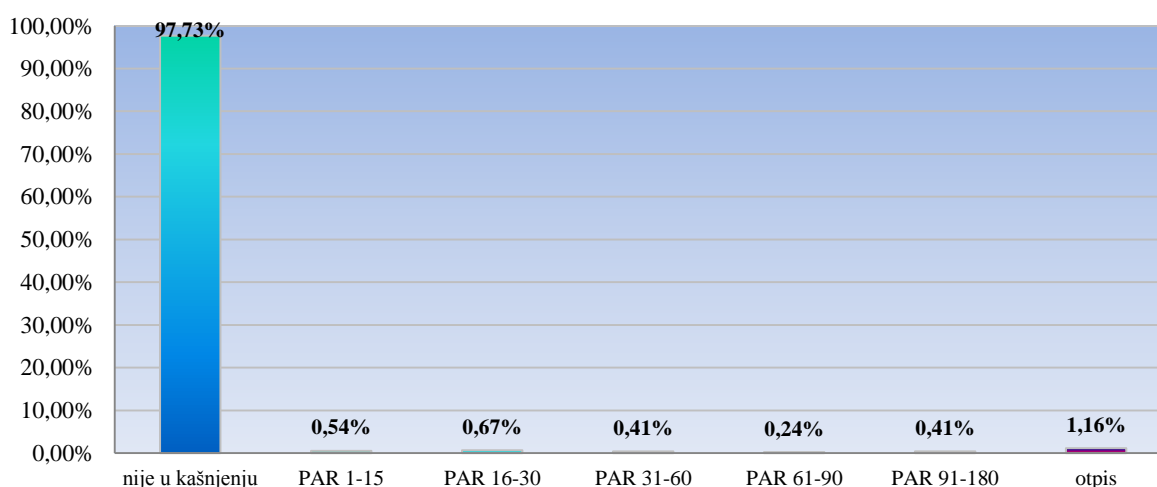
*U koloni 9. u kategoriji dana u kašnjenju (91-180), uključena su dodatna rezerviranja jedne MKF za reprogramirane kredite i ugovorne obveze.

Kašnjenje u otplati duže od jednog dana imaju krediti u iznosu od 8,1 milijun KM ili 2,27%, dok 97,73% kredita nije u kašnjenju. Ukupan iznos dospjelih kamata po aktivnim kreditima koji imaju kašnjenje u otplati duže od jednog dana iznosi 0,2 milijuna KM. Ukupan iznos obračunatih rezervi po svim osnovama je 3,6 milijuna KM i u odnosu na 31.12.2014., manje su za 24,2 milijuna KM, odnosno 87%.

Na smanjenje ukupnih rezervi mikrokreditnog sustava u FBiH najveći utjecaj ima činjenica da financijski pokazatelji jedne MKF nad kojom je otvoren stečajni postupak, nisu uključeni u financijske pokazatelje mikrokreditnog sustava u FBiH.

Tijekom 2015. godine, MKO su otpisale 4,3 milijuna KM glavnice i 0,4 milijuna KM kamate.

Grafikon 12. Kvalitet portfelja MKO

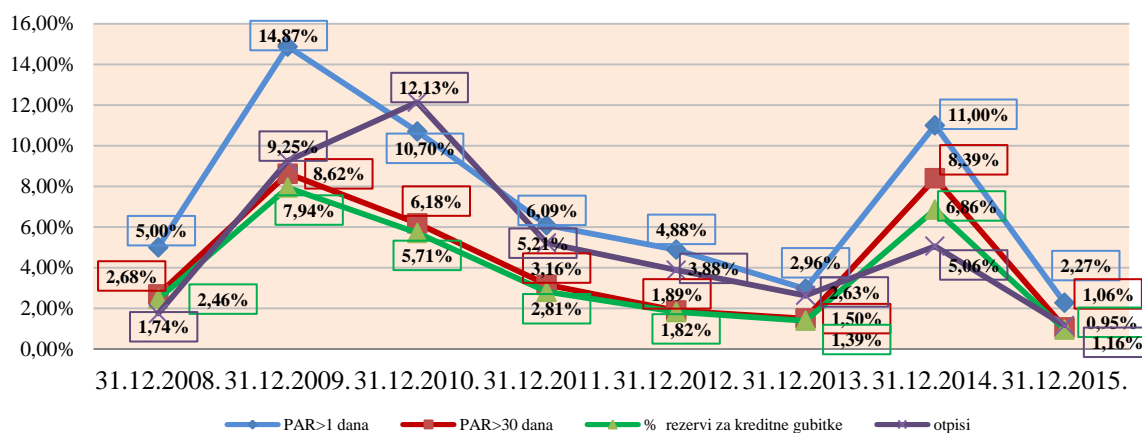
2.3.1. Ključni pokazatelji kvalitete kreditnog portfelja

U usporedbi s krajem prethodne godine, sa 31.12.2015., mikrokreditni portfelj bilježi pad od 7% (25,9 milijuna KM), ali iskazuje poboljšanje pokazatelja kvalitete aktivnog kreditnog portfelja. Najznačajniji utjecaj na pad mikrokreditnog portfelja na razini mikrokreditnog sektora FBiH, ali i na poboljšanje pokazatelja kvalitete aktivnog kreditnog portfelja, ima činjenica da je nad imovinom jedne MKF otvoren stečajni postupak, te zbog toga njeni financijski pokazatelji, koji su značajno utjecali na pogoršanje pokazatelja mikrokreditnog sustava u prethodnim kvartalima, nisu uključeni u analizu mikrokreditnog sustava u FBiH. Većina MKO izložena je pritisku konkurencije kako od većih MKO tako i od banaka, te se mnoge MKO i dalje se suočavaju s nedostatkom sredstava za financiranje kreditnog portfelja.

Poboljšanje pokazatelja kvalitete aktivnog portfelja iskazano je smanjenjem stope rezervi za kreditne gubitke sa 6,86%, koliko je iznosila na 31.12.2014., na 0,95%. Isto tako, portfelj u riziku preko 30 dana kašnjenja bilježi značajno poboljšanje, te je sa 8,39% koliko je iznosio na kraju prethodne godine, smanjen na 1,06%. Ukupan rezultat sektora po pitanju rizičnosti portfelja nalazi se u okviru propisanog standarda (ispod 5%), a gledajući pojedinačno dvije MKF krše propisani standard. Portfelj u riziku preko jednog dana kašnjenja, bilježi značajno poboljšanje, te je sa 11% koliko je iznosio na kraju prethodne godine, smanjen na 2,27%.

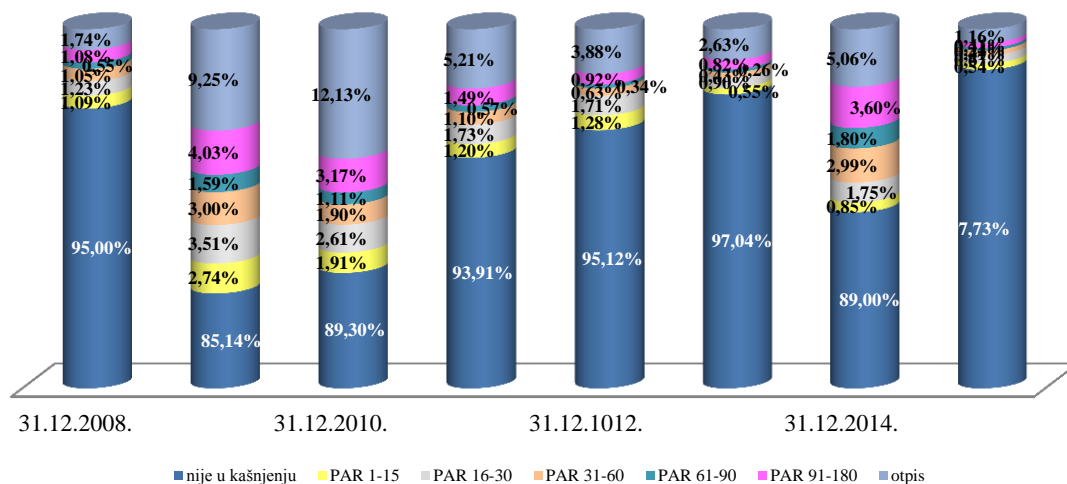

Grafikon 13. Pokazatelji kvaliteta aktivnog portfelja MKO

Tijekom 2015. godine, MKO su otpisale 2.796 kreditnih partija (2.742 otpisane kreditne partije odnose se na fizičke osobe, a 54 na pravne osobe) u ukupnom iznosu od 4,7 milijuna KM, od čega se 4,3 milijuna KM odnosi na otpisanu glavnice.

Grafikon 14. Klasifikacija bruto portfelja MKO po godinama

Na razini sektora, postotak otpisa sa 31.12.2015. iznosio je 1,16% i ovaj pokazatelj je, u odnosu na kraj prethodne godine, smanjen za 3,90 postotnih bodova, te se nalazi u okviru propisanog standarda. Dvije MKF ne zadovoljavaju standard Agencije u pogledu postotka otpisa kredita koji mora biti ispod 3%.

Mikrokreditne organizacije nastavile su ulagati napore u naplatu potraživanja po otpisanim kreditima, pa su tako tijekom 2015. godine, naplatile 10 milijuna KM otpisane glavnice i 1 milijun KM otpisane kamate, dok je u istom izvještajnom razdoblju trajni otpis iznosio 36 tisuća KM po glavnici i 46 tisuća KM po kamati. Što se tiče efikasnosti naplate otpisanih kredita tijekom 2015. godine, jedno MKD je imalo 26% naplate otpisanih kredita u odnosu na ukupan iznos potraživanja po otpisanim kreditima, 5 MKF u rasponu od 10% do 20%, dok su 6 MKF imale postotak efikasnosti naplate u rasponu od 5% do 10%.

Ukupna potraživanja po otpisanim kreditima koja se nalaze u izvanbilančnoj evidenciji sa 31.12.2015. iznose 121,9 milijuna KM i manja su za 33% u odnosu na kraj prethodne godine. Najznačajniji utjecaj na pad potraživanja po otpisanim kreditima na razini mikrokreditnog sektora FBiH, ima činjenica da je nad imovinom jedne MKF, čija su potraživanja po

otpisanim kreditima u prethodnim kvartalima iznosila preko 100 milijuna KM, otvoren stečajni postupak, te zbog toga njeni financijski pokazatelji, nisu uključeni u analizu mikrokreditnog sustava u FBiH.

- 000 KM -

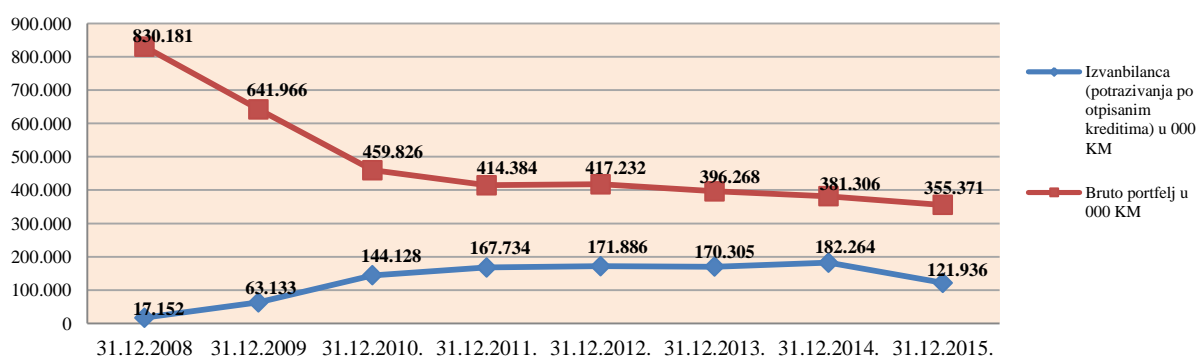
Tablica 10. Potraživanja po otpisanoj glavnici i kamati

OPIS	FIZIČKE OSOBE		PRAVNE OSOBE		UKUPNO	
	Otpisana glavnica	Otpisana kamata	Otpisana glavnica	Otpisana kamata	Otpisana glavnica	Otpisana kamata
1	2	3	4	5	6	7
Početno stanje na datum 1.1.2015.	111.787	11.935	2.854	303	114.641	12.238
Promjene u 2015. godini:						
Novi otpis u tekućoj godini	4.144	377	132	12	4.276	389
<i>otpis u razdoblju 1.1.-31.3.</i>	969	95	25	2	994	97
<i>otpis u razdoblju 1.4.-30.6.</i>	1.063	95	31	2	1.094	97
<i>otpis u razdoblju 1.7.-30.9.</i>	1.120	97	41	5	1.161	102
<i>otpis u razdoblju 1.10.-31.12.</i>	992	90	35	3	1.027	93
Naplaćeno u tekućoj godini	9.846	969	188	16	10.034	985
<i>naplata otpisa u razdoblju 1.1.-31.3.</i>	2.259	224	40	3	2.299	227
<i>naplata otpisa u razdoblju 1.4.-30.6.</i>	2.493	268	24	3	2.517	271
<i>naplata otpisa u razdoblju 1.7.-30.9.</i>	2.411	220	44	4	2.455	224
<i>naplata otpisa u razdoblju 1.10.-31.12.</i>	2.683	257	80	6	2.763	263
Trajni otpis u tekućoj godini	36	46	0	0	36	46
<i>trajni otpis u razdoblju 1.1.-31.3.</i>	8	28	0	0	8	28
<i>trajni otpis u razdoblju 1.4.-30.6.</i>	13	10	0	0	13	10
<i>trajni otpis u razdoblju 1.7.-30.9.</i>	10	2	0	0	10	2
<i>trajni otpis u razdoblju 1.10.-31.12.</i>	5	6	0	0	5	6
Saldo na datum 31.12.2015.	106.049	11.297	2.798	299	108.847	11.596

* Napomena: Podaci u Tablici 10. razlikuju se od ukupnih potraživanja po otpisanim kreditima prikazanih u izvanbilančnoj evidenciji za iznos od 1,5 milijuna KM koji se odnosi na sudske troškove, zatezne i procesne kamate te dio izvansudskih nagodbi kod dvije MKF.

U odnosu na 2008. godinu, bruto portfelj MKO manji je za 57%, dok su potraživanja po otpisanim kreditima veća za više od 7 puta, i sa 31.12.2015. čine 34% ukupnog kreditnog portfelja. Postoje značajna odstupanja u kvalitetu portfelja između različitih MKO, koja su evidentna iz podatka da dvije MKF imaju preko 70% ukupno otpisanih kredita u odnosu na ukupni bruto portfelja (kod jedne MKF ukupan iznos potraživanja po otpisanim kreditima, koji se nalaze u izvanbilanci veći je od iznosa ukupnih bruto kredita za 81%), što je izravna posljedica kreditne ekspanzije u prošlosti i nedomaćinskim upravljanjem imovinom MKF. Jedna MKF i jedno MKD iskazali su ukupne otpise ispod 10% ukupnog bruto portfelja.

Grafikon 15. Potraživanja po otpisanim kreditima i bruto portfelj MKO

cilju zaštite imovine MKO.

2.3.2. Otplata kredita s instrumentom osiguranja jamstvom i prigovori klijenata

Posljedice globalne ekonomske krize na financijski sektor, neadekvatne kreditne politike i slabosti internih kontrola MKO, te opća prezaduženost korisnika mikrokredita, utjecale su na proces kreditiranja i kvalitetu kreditnog portfelja. Aktiviranje instrumenata osiguranja u slučaju osiguranja kredita jamstvom nastaje kao rezultat nenaplativih potraživanja po kreditima iz ranijih razdoblja, ili uslijed nemogućnosti servisiranja dospjelih kreditnih obveza od strane klijenata. S ciljem prikupljanja, praćenja i analize podataka o kreditima koji se otplaćuju putem jamstva, Agencija je od 31.12.2009. propisala izvještajni obrazac OKJ.

Prema izvješćima o otplati kredita na teret jamaca kod MKO u Federaciji BiH ukupan broj kreditnih partija u aktivnom kreditnom portfelju MKO na dan 31.12.2015. je bio 149.619 od čega su 1,58% kreditnih partija otplaćivali jamci što je više za 0,14 postotnih bodova u odnosu na postotak kredita koje su otplaćivali jamci u ukupnom broju kredita na dan 31.12.2014. (2014.: 1,44%). Prema kvartalnim izvješćima, ukupan bruto kreditni portfelj u MKO sektoru na dan 31.12.2015. je iznosio 355.371 tisuću KM od čega je udio preostalog duga kredita koji su se otplaćivali na teret jamaca iznosio 1,70% što je za 0,11 postotnih bodova više u odnosu na udio preostalog duga kredita koji su se otplaćivali na teret jamaca u ukupnom bruto kreditnom portfelju na kraju 2014. godine (2014.: 1,59%).

Prema izvješćima MKO, a shodno Odluci o načinu postupanja banke, MKO i leasing društva po prigovoru klijenta („Službene novine Federacije BiH“, broj: 23/14 i 62/14), u razdoblju od 1.10. do 31.12.2015., podneseno je ukupno 69 prigovora prema MKO. Za 7 MKF i 1 MKD nema evidentiranih prigovora.

Sudužnici/jamci su uputili 14 prigovora, dužnici 24 prigovora, dok su ostale zainteresirane strane uputile 31 prigovor. MKO su pozitivno riješile 7 prigovora, negativno 51 prigovor, dok je 11 prigovora u procesu izjašnjenja.

2.4. Ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope na mikrokredite

Efektivna kamatna stopa na mikrokredite je ukupna cijena tih kredita, a obračunava se i iskazuje sukladno Odluci o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite – Pročišćeni tekst („Službene novine Federacije BiH“, broj: 48/12). U obračun efektivne kamatne stope uključuju se podaci o visini nominalne kamatne stope na kredite, iznosu naknada i provizija koje MKO izračunavaju klijentu u postupku odobravanja kredita i iznos naknada i provizija poznatih na dan izračuna, koje MKO izračunava klijentu tijekom realiziranja ugovora o kreditu. Ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope računaju se na novoodobrene kredite u izvještajnom mjesecu.

Sukladno mjesečnim izvješćima o ponderiranim nominalnim i efektivnim kamatnim stopama po kreditima, u četvrtom kvartalu 2015. godine, MKO su plasirale mikrokredite u ukupnom iznosu od 90,3 milijuna KM što je za 8,7 milijuna KM, odnosno 11% više u odnosu na iznos mikrokredita plasiranih u istom razdoblju prethodne godine. Sa stanjem na 31.12.2015., MKO su imale 149.619 aktivnih kreditnih partija, što je za 9.194 kreditne partije, odnosno 6% manje u odnosu na kraj prethodne godine. Prosječan iznos mikrokredita na razini sektora, na dan 31.12.2015., bio je 2.375 KM, prosječan iznos mikrokredita MKF iznosi 2.290 KM, dok je prosječan iznos mikrokredita u MKD 9.584 KM.

Tablica 11. Prosječne ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope na mikrokredite za IV. kvartal 2015. godine – po proizvodima

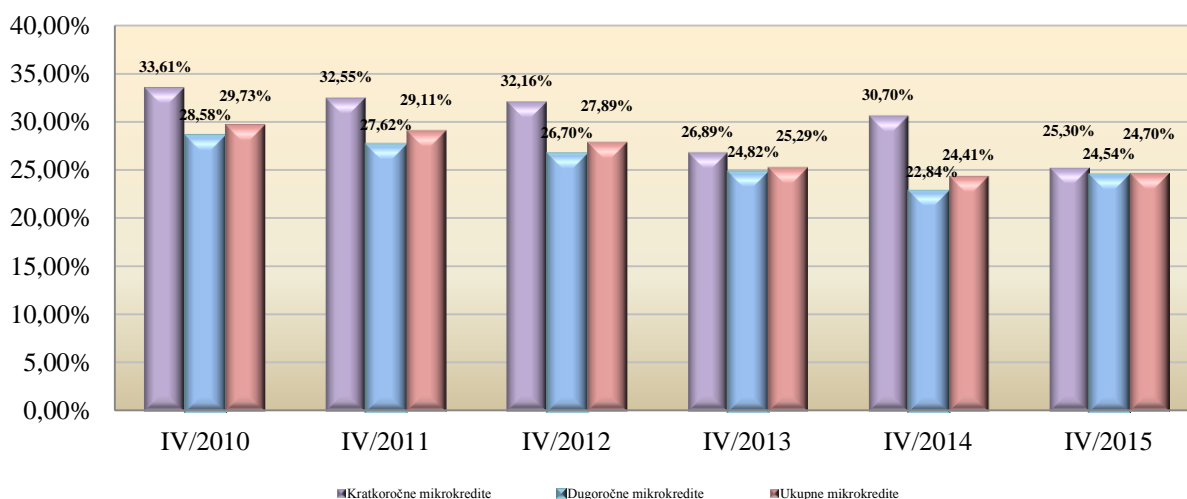
Rb.	OPIS	Ukupan iznos isplata mikrokredita u IV. kvartalu 2015. godine (u 000 KM)	Ponderirana nominalna kamatna stopa (prosječna)	Ponderirana efektivna kamatna stopa (prosječna)
1.	Kratkoročni mikrokrediti za:	19.349	15,21%	25,30%
1.1.	Uslužne djelatnosti	4.476	12,54%	23,41%
1.2.	Trgovinu	1.565	15,13%	24,66%
1.3.	Poljoprivredu	5.906	9,07%	20,28%
1.4.	Proizvodnju	447	16,46%	25,91%
1.5.	Stambene potrebe	1.399	20,82%	27,32%
1.6.	Nenamjenski-osnovne potrebe	991	25,14%	36,20%
1.7.	Ostalo	4.565	21,82%	30,81%
2.	Dugoročni mikrokrediti za:	70.983	20,69%	24,54%
2.1.	Uslužne djelatnosti	15.301	20,95%	25,09%
2.2.	Trgovinu	4.573	20,36%	24,40%
2.3.	Poljoprivredu	23.613	19,43%	22,86%
2.4.	Proizvodnju	1.932	20,14%	24,40%
2.5.	Stambene potrebe	12.937	20,42%	23,49%
2.6.	Nenamjenski-osnovne potrebe	916	25,11%	32,13%
2.7.	Ostalo	11.711	23,08%	27,84%
UKUPNO		90.332	19,52%	24,70%

Za kratkoročne kredite, prosječna ponderirana nominalna kamatna stopa kreće se u rasponu od 9,07% za poljoprivredu do 25,14% za nenamjenske kredite, a efektivna kamatna stopa u rasponu 20,28% za poljoprivredu do 36,20% za nenamjenske kredite. Prosječna ponderirana nominalna kamatna stopa na dugoročne kredite kreće se u rasponu 19,43% za poljoprivredu do 25,11% za nenamjenske kredite, a efektivna kamatna stopa u rasponu od 22,86% za poljoprivredu do 32,13% za nenamjenske kredite. Analizirajući efektivne kamatne stope MKO po kreditnim proizvodima zaključuje se da su najjeftiniji krediti plasirani za poljoprivredu i stambene potrebe, dok su najskuplji nenamjenski i ostali krediti. Prosječne ponderirane efektivne kamatne stope na kratkoročne, dugoročne i ukupne mikrokredite u Federaciji BiH po kvartalima prikazane su u sljedećoj tablici.

Tablica 12. Prosječne ponderirane efektivne kamatne stope na mikrokredite po kvartalima

PROSJEČNA PONDERIRANA EKS na:	IV/2010	IV/2011	IV/2012	IV/2013	IV/2014	IV/2015
Kratkoročne mikrokredite	33,61%	32,55%	32,16%	26,89%	30,70%	25,30%
Dugoročne mikrokredite	28,58%	27,62%	26,70%	24,82%	22,84%	24,54%
Ukupne mikrokredite	29,73%	29,11%	27,89%	25,29%	24,41%	24,70%

Grafikon 16. Prosječne ponderirane EKS na mikro kredite (u %)

Mikro kreditne organizacije su povećale efektivne kamatne stope na ukupne mikro kredite, iako neznatno, pa su tako, na kraju četvrtog kvartala 2015. godine, prosječne ponderirane efektivne kamatne stope na ukupne kredite u mikro kreditnom sektoru iznosile 24,70%, te su u odnosu na četvrti kvartal 2014. godine, ostvarile rast od 0,29 postotnih bodova. Promatrajući istorazdoblje, prosječne ponderirane efektivne kamatne stope na kratkoročne kredite iznosile su 25,30%, te su zabilježile pad od 5,40 postotnih bodova. Prosječne ponderirane efektivne kamatne stope na dugoročne kredite na kraju četvrtog kvartala 2015. godine, iznosile su 24,54%, te su u porastu za 1,70 postotnih bodova u odnosu na četvrti kvartal prethodne godine.

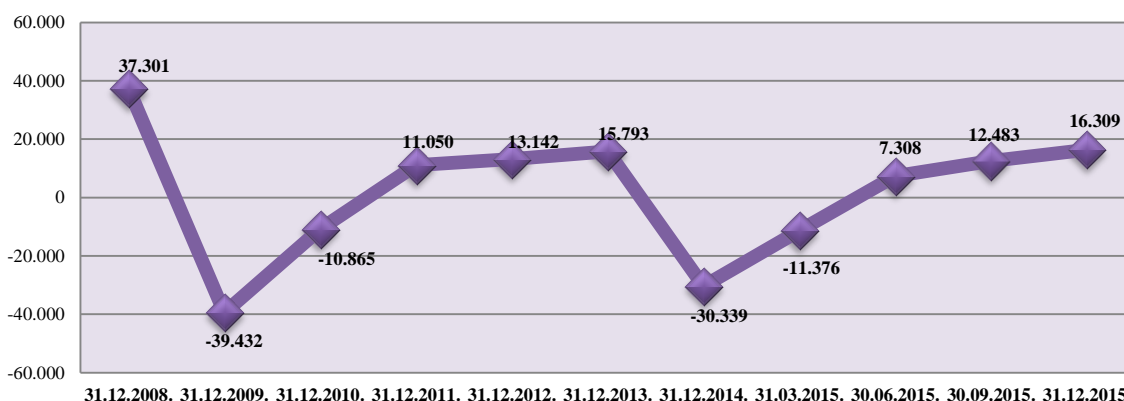
Međutim, promatrajući visinu kamatnih stopa kroz godine rada MKO, zaključuje se da su kamatne stope na kraju četvrtog kvartala 2015. godine, značajno smanjene u odnosu na prethodne godine.

2.5. Račun dobiti i gubitka

U razdoblju 1.1. - 31.12.2015., jedno MKD ostvarilo je neto dobit u iznosu od 331 tisuću KM (1.1. – 31.12.2014.: 387 tisuća KM neto gubitka). U ovom razdoblju MKF su ostvarile višak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 15.978 tisuća KM, dok su u istom razdoblju prethodne godine, MKF ostvarile manjak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 29.952 tisuće KM.

U razdoblju 1.1. - 31.12.2015., od ukupno 11 MKF, 8 MKF je ostvarilo višak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 16.621 tisuću KM, dok su 3 MKF ostvarile manjak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 643 tisuće KM.

Grafikon 17. Ukupan finansijski rezultat MKO po godinama (u 000 KM)

Na razini mikrokreditnog sektora u Federaciji BiH, ostvaren je pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 16.309 tisuća KM, što je za 46.648 tisuća KM više u odnosu na istorazdoblje prethodne godine. Na poboljšanje finansijskog rezultata mikrokreditnog sustava u FBiH najveći utjecaj ima činjenica da finansijski pokazatelji jedne MKF nad kojom je otvoren stečajni postupak, a koja je u prethodnim izvještajnim razdobljima ostvarivala značajan manjak prihoda nad rashodima, nisu uključeni u finansijske pokazatelje mikrokreditnog sustava u FBiH.

Struktura računa dobiti i gubitka mikrokreditnog sektora Federacije BiH je prikazana u Tablici 13.

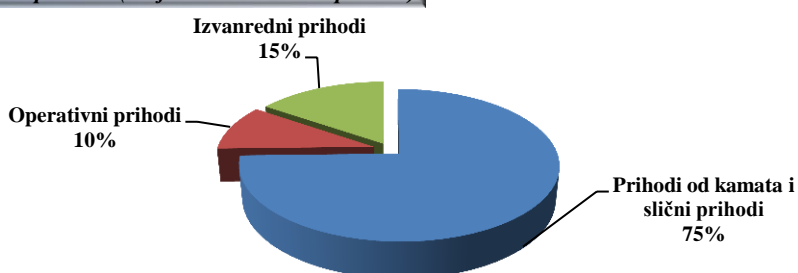
- 000 KM -

Tablica 13. Račun dobiti i gubitka MKO										
Red. broj	OPIS	Za razdoblje 1.1. - 31.12.2014.				Za razdoblje 1.1. - 31.12.2015.				Indeks
		MKF	MKD	Ukupno	%	MKF	MKD	Ukupno	%	
1	2	1	2	3=(1+2)	4	5	6	7=(5+6)	8	9=(7/3)
1.	PRIHODI									
1.1.	Prihodi od kamata i slični prihodi	65.942	292	66.234	87	65.067	1.850	66.917	88	101
1.2.	Operativni prihodi	9.875	26	9.901	13	8.778	139	8.917	12	90
2.	UKUPNI PRIHODI (1.1.+1.2.)	75.817	318	76.135		73.845	1.989	75.834	100	100
3.										
3.1.	Rashodi po kamatama i slični rashodi	15.807	126	15.933	13	10.211	633	10.844	15	68
3.2.	Operativni rashodi	62.933	561	63.494	52	55.076	959	56.035	79	88
3.3.	Trošk. rez. za kred. i dr. gubitke	41.904	24	41.928	35	4.417	68	4.485	6	11
4.	UKUPNI RASHODI (3.1.+3.2.+3.3.)	120.644	711	121.355		69.704	1.660	71.364	100	59
5.	IZVANREDNI PRIHODI	16.583	11	16.594		13.846	17	13.863		84
6.	IZVANREDNI RASHODI	1.708	5	1.713		2.009	15	2.024		118
7.	UKUPNO PRIHODI - RASHODI (2+5-6)	-29.952	-387	-30.339		15.978	331	16.309		-54
8.	VIŠAK/MANJAK PRIHODA NAD RASHODIMA	-29.952		-29.952		15.978		15.978		-53
9.	DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA		-387	-387			331	331		

10.	POREZI		0	0		0	0		
11.	NETO DOBIT/GUBITAK		-387	-387		331	331		
12.	UKUPAN FIN. REZULTAT			-30.339			16.309		

Ukupni prihodi MKO za razdoblje 1.1. - 31.12.2015. iznose 75,8 milijuna KM, koji se većinom odnose na prihode MKF. U odnosu na istorazdoblje prethodne godine, ukupni prihodi manji su za 0,3 milijuna KM. Najveći dio prihoda, odnosi se na prihode od kamata koji iznose 66,9 milijuna KM ili 88% ukupnih prihoda i u odnosu na istorazdoblje prethodne godine, veći su za 0,7 milijuna KM ili 1%, dok operativni prihodi iznose 8,9 milijuna KM ili 12% ukupnih prihoda i u odnosu na istorazdoblje prethodne godine, manji su za 1 milijun KM, odnosno za 10%.

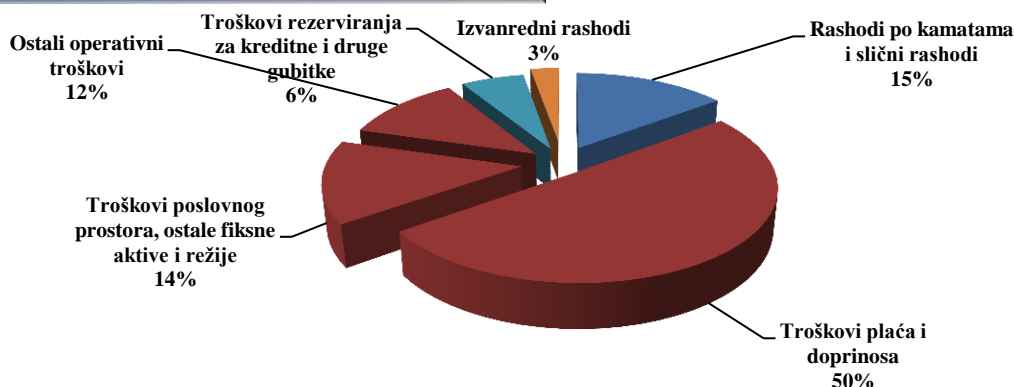
Grafikon 18. Struktura prihoda (uključeni izvanredni prihodi)

Izvanredni prihodi MKO ostvareni u razdoblju od 1.1. do 31.12.2015. iznose 13,9 milijuna KM i u odnosu na istorazdoblje prethodne godine, manji su za 2,7 milijuna KM, odnosno za 16%. Izvanredni prihodi većinom se odnose na naplatu potraživanja po otpisanim kreditima. Izvanredni rashodi MKO ostvareni tijekom 2015. godine iznose 2 milijuna KM, i veći su za 0,3 milijuna KM odnosno 18% u odnosu na istorazdoblje prethodne godine.

Ukupni rashodi iznose 71,4 milijuna KM od kojih se 69,7 milijuna KM ili 97,7% odnosi na rashode MKF, a 1,7 milijuna KM ili 2,3% na rashode jednog MKD. U odnosu na isto razdoblje prethodne godine ukupni rashodi manji su za 50 milijuna KM ili 41%. U strukturi rashoda, 10,8 milijuna KM ili 15% od ukupnih rashoda odnosi se na rashode po kamata na uzete kredite i ostale slične rashode i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine manji su za 5,1 milijun KM ili 32%. Operativni rashodi iznose 56 milijuna KM ili 79% ukupnih rashoda i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, manji su za 7,5 milijuna KM ili 12%. Operativni rashodi sastoje se od troškova plaća i doprinosa u iznosu od 37 milijuna KM (1.1.-31.12.2014.: 38,6 milijuna KM), troškova poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režija u iznosu od 10,5 milijuna KM (1.1.-31.12.2014.: 14,3 milijuna KM), te ostalih operativnih troškova u iznosu od 8,5 milijuna KM (1.1.-31.12.2014.: 10,6 milijuna KM). Troškovi rezerviranja za kreditne i druge gubitke iznose 4,5 milijuna KM ili 6% od ukupnih rashoda i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, manji su za čak 37,4 milijuna KM ili 89%.

Grafikon 19. Struktura rashoda (uključeni izvanredni rashodi)

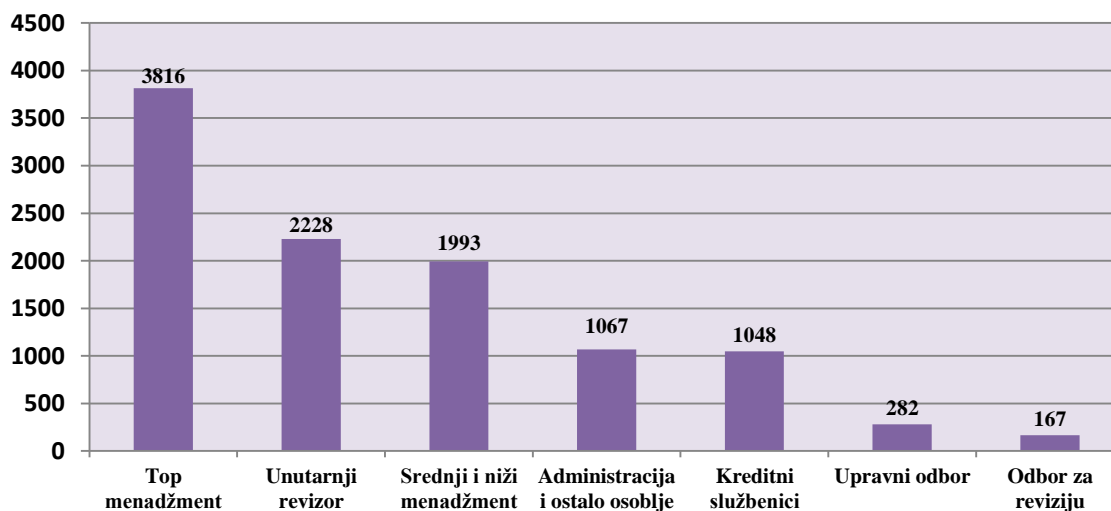
2.5.1. Standard mjesečnih primanja u mikrokreditnoj djelatnosti

Standard razumne tržišne vrijednosti je vrijednost koja se postiže na tržištu rada te se kao relevantan podatak promatra prosječna plaća Federacije BiH jer ona predstavlja omjer tržišta rada. Međutim pošto svaka industrija ima svoje specifičnosti, tako i mikrokreditna industrija ima svoje specifičnosti, te se u cilju usporedbe koriste standardi koji vrijede za mikrokreditnu djelatnost. Standard tržišta mikrokreditne djelatnosti je približna ili ista standardna vrijednost koja se za istu uslugu plaća na tržištu mikrokreditne industrije u približnom ili istom iznosu s prosjekom relevantne grupe, tj. prosjekom cjelokupne mikrokreditne industrije. U cilju utvrđivanja prosjeka se uzimaju vrijednosti MKO-a čije poslovanje je usklađeno sa standardima poslovanja propisanih odlukom o ostalim općim uvjetima poslovanja mikrokreditnih organizacija, jer su plaće u takvim organizacijama tržišno utemeljene s obzirom da je poslovanje u okviru propisanih mjerljivih standarda osigurano da MKO posluje sukladno principima poslovanja pažnjom dobrog gospodarstvenika, a što je i obveza prema čl. 40 Zakona o udrugama i fondacijama.

Troškovi plaća i doprinosa ostvareni u razdoblju 1.1. - 31.12.2015. manji su za 4% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Prema izvješćima MKO, prosječna mjesečna neto plaća zaposlenika MKO na dan 31.12.2015., iznosila je 1.134 KM, a prosječni mjesečni neto iznos nagrada, stimulacija i bonusa 67 KM, iz čega proizlazi da je, u mikrokreditnom sektoru, prosječna mjesečna neto plaća s bonusima iznosila 1.201 KM. Na dan 31.12.2015., prosječne mjesečne neto plaće višeg menadžmenta u mikrokreditnom sektoru s bonusima su iznosile 3.816 KM, dok su prosječne mjesečne neto naknade isplaćene članovima upravnih odbora u MKO iznosile 282 KM, a članovima odbora za reviziju 167 KM. Na ovaj izvještajni datum, prosječne mjesečne neto plaće unutarnjih revizora u MKO s bonusima su iznosile 2.228 KM, srednjeg i nižeg menadžmenta 1.993 KM, kreditnih službenika 1.048 KM, te administracije i ostalog osoblja 1.067 KM.

Grafikon 20. Prosječna mjesečna plaća/naknada u MKO s uključenim bonusima (u KM)

Člankom 39. Zakona o MKO propisano je da su mikrokreditne fondacije dužne investirati višak prihoda nad rashodima u obavljanje mikrokreditne djelatnosti i da nije dozvoljena izravna ili neizravna raspodjela viška prihoda nad rashodima osnivačima, članovima organa, odgovornim osobama i zaposlenim u mikrokreditnoj fondaciji. Naime, primijećeno je da pojedine MKF isplaćuju plaće/naknade koje značajno odstupaju od prosjeka mikrokreditnog sektora.

Kod jedne MKF, prosječna mjesečna neto plaća višeg menadžmenta 2 puta je veća u odnosu na sektorski prosjek.

3. TRANSAKCIJE S POVEZANIM OSOBAMA

Odredbama Odluke o ostalim općim uvjetima za poslovanje mikrokreditne organizacije („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07) propisan je minimum standarda poslovanja MKO s osobama, koje se sukladno članku 4. Zakona o MKO smatraju povezanim s MKO. Člankom 6. ove Odluke Agencije propisano je da MKO može obavljati poslovne transakcije s osobom koja je povezano s MKO samo u skladu sa Zakonom o MKO, odlukom Agencije i posebnim politikama MKO za poslovanje s povezanim osobama, koje usvaja i prati njihovu primjenu organ upravljanja MKO. Transakcijom s povezanom osobom smatra se i transakcija s trećom stranom ako su sredstva koja su korištena u transakciji prenesena povezanom osobi ili su iskorištena radi stjecanja koristi povezanom osobi. S tim u vezi, sve MKO dužne su uspostaviti registar povezanih osoba i isti redovno ažurirati.

Također, prilikom obavljanja transakcija s povezanim osobama, MKO su dužne postupati sukladno usvojenim politikama, koje, između ostalog, podrazumijevaju da:

- sve transakcije s povezanim osobama moraju biti odobrene od organa upravljanja MKO,
- osoba povezana s MKO koja je član organa upravljanja MKO ne može sudjelovati u glasanju prilikom donošenja odluka o poslovnim transakcijama između MKO i nje same ili bilo koje druge s njim povezanom osobi,
- organ upravljanja potpiše pismenu izjavu da je bilo koja transakcija obavljena između MKO i povezanom osobi, fer i u najboljem interesu za MKO,
- MKO formira i održava uredne evidencije, dokumentaciju i dosjee o odobrenjima organa upravljanja za obavljanje transakcija s povezanim osobama i dr.

Pri obavljanju transakcija s povezanim osobama MKO, ne mogu se ponuditi bilo kakvi povoljniji uvjeti u odnosu na druge osobe, a MKO su dužne izvješćivati Agenciju dostavom kvartalnih izvješća o svim transakcijama koje je MKO obavila u izvještajnom kvartalu s povezanim osobama. Tijekom 2015. godine, od 12 MKO, na propisanim obrascima, 8 MKF i 1 MKD izvijestili su Agenciju o obavljenim transakcijama s povezanim osobama u ukupnom iznosu od 359.629 KM. Samo jedna MKF ima čak 44% udjela u ukupnom iznosu obavljenih transakcija s povezanim osobama.

-u KM-

Tabela 14. Transakcije s povezanim osobama

Rb.	Opis transakcije	Iznos transakcija obavljenih u razdoblju 1.1.-31.12.2015.	Udjel (%)
1.	Transakcije s osnivačem i njegovim povezanim osobama	167.495	46,57%
2.	Plaćanje po fakturama za isporučenu robu/usluge	129.662	36,05%
3.	Refundacija troškova	22.314	6,20%
4.	Plaćanje zajedničkih troškova povezane osobe	22.314	6,20%
5.	Zakup poslovnog prostora	9.600	2,67%
6.	Pozajmice od pravnih i fizičkih osoba	7.000	1,95%
7.	Anuiteti po kreditu	1.244	0,35%
8.	Kratkoročni krediti od banaka	0	0,00%
9.	Redovne i zatezne kamate, naknade za obradu kredita	0	0,00%
10.	Odvjetničke usluge	0	0,00%
11.	Kratkoročni depoziti bankama	0	0,00%
12.	Potraživanja po osnovi zakupa	0	0,00%
UKUPNO		359.629	100,00%

U tablici 14. prikazani su iznosi transakcija s povezanim osobama u razdoblju od 1.1. do 31.12.2015., iz koje je evidentno da su po iznosu transakcija, MKO najviše transakcija obavile po osnovi izvršenih plaćanja prema osnivačima MKO i njegovim povezanim osobama (46,57%) i po osnovi plaćanja faktura za isporučenu robu/usluge (36,05%). Pored navedenih transakcija, MKO su u svojim izvješćima prijavile i transakcije s povezanim osobama po osnovi plaćanja zakupa poslovnog prostora, plaćanja zajedničkih troškova i druge transakcije.

Transakcije s povezanim osobama MKO o kojim su izvijestile MKO, odnose se na transakcije koje su obavljene s osobama koje su povezana s osnivačem MKO i njegovim povezanim osobama (63%), članovima odbora za reviziju (27%), članovima upravnog odbora (9%) i direktorom (1%). Agencija će i u narednom razdoblju, u kontrolama MKO posebnu pažnju posvetiti poštivanju politika o poslovanju MKO s povezanim osobama, te će cijeliti koristi koje MKO ima prilikom obavljanja ovih transakcija, shodno čemu će nalagati adekvatne mjere s ciljem otklanjanja nepravilnosti utvrđenih u poslovanju MKO s povezanim osobama.

III. USKLAĐENOST POSLOVANJA MKO SA STANDARDIMA SPN i FTA

U Informaciji o usklađenosti poslovanja banaka, mikrokreditnih organizacija i leasing društava sa standardima sprečavanja pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti za godinu koja je završila 31.12.2015. navedeno je: „uzimajući u obzir ocjenu usklađenosti MKO za 2014. godinu, poduzete mjere na otklanjanju uzroka utvrđenih nepravilnosti i neusklađenosti (izvršeno je 69,15% danih naloga, odnosno 32,5 od 47 danih naloga), kao i aktivnosti na sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti u godini koja je završila 31.12.2015., uvažavajući i činjenicu da u jednoj kontroli usklađenosti koja je izvršena u 2015. godini kvaliteta upravljanja rizikom nije popravljena, može se zaključiti da je kvantiteta rizika od pranja novca i dalje umjerena, da je kvaliteta upravljanja ovim rizikom

poprimila trend rasta i da se približila zadovoljavajućem te da ne postoje razlozi za supervizorsku zabrinutost.“

Ocjena usklađenosti mikrokreditnog sektora sa standardima sprječavanja pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti zasnovana je na ocjenama usklađenosti poslovanja mikrokreditnih organizacija sa standardima sprečavanja pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti koje su utvrđene u kontrolama usklađenosti, stanja utvrđenog u kontrolama izvršenja danih naloga, analizi dostavljenih izvješća i informacija iz eksternih izvora.

S aspekta ocjene usklađenosti, a u vezi s analizom dostavljenih izvješća, bitno je napomenuti da su MKO u 2015. godini izvijestile o 38 sumnjivih transfera u vrijednosti od 3.244.143,00 KM, te o 11 sumnjivih klijenata. Za samo jednu transakciju u iznosu od 11.555,00 KM Financijsko obavještajni odjel je tražio dodatne podatke.

S aspekta ocjene usklađenosti vezane za izvršene kontrole treba napomenuti da su MKO imale ukupno 47 neusklađenosti za što je dano isto toliko naloga.

<i>Tablica 15. Pregled danih naloga</i>				
Red. broj	Naziv politike	Broj naloga	%	Prosjek po MKO
1.	Politika o prihvatljivosti klijenta	8	17,00	0,70
2.	Politika o identifikaciji i praćenju aktivnosti klijenta	21	44,70	1,90
3.	Politika o upravljanju rizikom	18	38,30	1,60
U K U P N O		47	100,00	4,20

Najveći broj naloga odnosio se na neusklađenosti vezane za Politiku o identifikaciji i praćenju aktivnosti klijenta (44,70%), zatim neusklađenosti vezane za Politiku o upravljanju rizikom (38,30%) i Politiku o prihvatljivosti klijenta (17%).

Postotak izvršenja danih naloga iznosi 69,15 % odnosno izvršeno je: 5,5 naloga koji se odnose na politiku o prihvatljivosti klijenta, 14,5 naloga koji se odnose na politiku o identifikaciji i praćenju aktivnosti klijenta i 12,5 naloga iz politike o upravljanju rizikom od pranja novca i financiranja terorizma.

U Informaciji o usklađenosti poslovanja banaka, mikrokreditnih organizacija i leasing društava sa standardima sprječavanja pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti za godinu koja je završila 31.12.2015. je, isto tako, navedeno: „Kada promatramo usklađenost mikrokreditnog sektora s odredbama Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti, Odluke o minimalnim standardima aktivnosti mikrokreditnih organizacija na sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti, te ostale zakone i provedbene propise koji propisuju obveze mikrokreditnih organizacija na sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti, može se zaključiti da je mikrokreditni sektor FBiH većim dijelom usklađen s normama koje su propisane ovim zakonima i propisima.“

IV. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Analizirajući izvješća MKO sa 31.12.2015. može se zaključiti da poslovanje mikrokreditnih organizacija u Federaciji BiH u odnosu na kraj prethodne godine, ukazuje na daljnji pad aktive (za 6%) i kreditnog portfelja (za 7%), međutim pokazatelji kvalitete kreditnog portfelja iskazuju značajno poboljšanje, te pad zaposlenih (za 8%) i obveza po uzetim kreditima (za 21%). Kapital MKF u odnosu na kraj prethodne godine bilježi rast od 20%. Najznačajniji utjecaj na ove pokazatelje mikrokreditnog sektora FBiH ima činjenica da je nad imovinom jedne MKF otvoren stečajni postupak, te zbog toga njeni financijski pokazatelji nisu uključeni u analizu mikrokreditnog sustava u FBiH.

Za MKO koje i dalje bilježe pad kreditnog portfelja, gubitak tržišnog segmenta, te kojima je uskraćeno povjerenje kreditora, uslijed negativnog trenda poslovanja, nemogućnosti dostizanja postavljenih standarda, važno je, u smislu održavanja supstance poslovanja, te posebno doniranih sredstava, pregovarati o spajanju ili pripajanju što predstavlja važan korak u očuvanju sektora. Konsolidacija na razini MKO, posebno MKO srednje veličine, neophodna je za stabilizaciju mikrokreditnog sektora, u cilju povećanja ekonomije opsega, poboljšanja efikasnosti poslovanja MKF kroz značajne uštede troškova, kao i povećanja kompetentnosti upravnih odbora, menadžmenta i ostalog osoblja MKO. Konsolidacija bi omogućila osnaživanje kapitalne baze manjeg broja jačih i zdravijih MKO. Kako značajan iznos kredita u pasivi mikrokreditnih organizacija dopijeva do kraja ove godine, u odsustvu podrške kreditora, organizacije mogu biti izložene problemu likvidnosti, te iz tih razloga sve MKO koje nisu operativno održive bi trebale razmotriti mogućnost spajanja ili pripajanja, kako bi se zaštitila imovina MKF, a što bi bilo sukladnonačelima poslovanja pažnjom dobrog gospodarstvenika.

Imperativ MKO u narednom razdoblju je poštivanje načela poslovanja s pažnjom dobrog domaćina, odnosno dobrog gospodarstvenika s fokusom na punu transparentnost, optimizaciju troškova poslovanja i njihovu punu opravdanost, adekvatno upravljanje kreditnim rizicima što u konačnici treba rezultirati smanjenjem kamatnih stopa na mikrokredite čime bi se postigli ciljevi navedeni u ZoMKO.

Agencija, u okviru zakonskih mogućnosti, poduzima sve raspoložive nadzorne mjere i pokreće potrebne radnje pred nadležnim organima u svrhu sankcioniranja MKO, te uvođenja njihovog poslovanja u zakonske okvire radi postizanja osnovne uloge mikrokreditiranja.

U narednom razdoblju MKO trebaju intenzivno raditi na:

- Punoj primjeni članka 2. ZoMKO što podrazumijeva obavljanje djelatnosti s ciljem poboljšanja materijalnog položaja korisnika mikrokredita, povećanja zaposlenosti i pružanja podrške razvoju poduzetništva;
- Smanjenju kamatnih stopa na mikrokredite;
- Kontrolu kamatnih stopa i ostvarivanju ciljeva iz ZoMKO putem aktivnog uključivanja organa upravljanja u postupak donošenja politika o formiranju cijena na mikrokredite;
- Reduciranju troškova poslovanja, punoj primjeni načela domaćinskog poslovanja sredstvima fondacije i primjeni načela dobrih korporativnih praksi, a što treba utjecati na smanjenje kamatnih stopa;
- Uspostavljanju mehanizama kontrole opravdanosti projekata i materijalno značajnih troškova poslovanja, uključujući plaće i bonuse menadžmentu, te sve druge beneficije menadžmenta i članova upravnih odbora koje isti ostvaruju na teret imovine MKF i koji se izravno alimentiraju visokim kamatnim stopama;
- Povećanju odgovornosti upravnih odbora, osiguranju neovisnosti od menadžmenta, te kontroli menadžmenta od strane upravnih odbora;

- Poboljšanju sustava internih kontrola, poboljšanju efikasnosti poslovanja i optimiziranju resursa MKO, te primjeni načela odgovornog kreditiranja;
- Postizanje potpune neovisnosti unutarnje revizije od menadžmenta MKO, koja će nadgledati i segment rukovođenja, te o tome redovno izvješćivati upravni odbor;
- Obveznoj razmjeni informacija na razini sektora i Centralnog registra kredita;
- Poduzimanju svih aktivnosti u cilju rješavanja problema prezaduženih klijenata i žiranata;
- Poboljšanju institucionalnih kapaciteta;
- Potpunoj primjeni važećih propisa i povećanju transparentnosti poslovanja, te
- Iznalaženju partnera za konsolidaciju pri čemu MKF koje imaju manji iznos kapitala, te visok stupanj otpisanih zajmova trebaju donijeti jasnu strategiju o pripajanju većim i snažnijim MKF kako bi se optimizirali resursi, očuvala donirana sredstva, osigurala podrška stranih kreditora, te osigurala budućnost zaposlenih u MKO.

Broj: U.O. -82-3/16

Sarajevo, 29. ožujka 2016.

V. PRILOZI

Prilog 1. Podzakonski akti Agencije za poslovanje MKO

Prilog 2. Osnovni podaci o MKO

Prilog 3. Bilanca stanja MKF

Prilog 4. Bilanca stanja MKD

Prilog 5. Račun dobiti i gubitka MKF

Prilog 6. Račun dobiti i gubitka MKD

Prilog 7. Pregled doniranih sredstava MKF

Prilog 1.

**PODZAKONSKI AKTI AGENCIJE ZA POSLOVANJE MKO
KOJI SU BILI VAŽEĆI SA 31.12.2015.**

Odluke Agencije za poslovanje MKO	Službene novine Federacije BiH
1. Odluka o uvjetima i postupku za izdavanje dozvole za rad mikrokreditnoj fondaciji nastaloj promjenom oblika mikrokreditne organizacije	27/07
2. Odluka o uvjetima i postupku izdavanja i oduzimanja dozvole za rad i drugih suglasnosti mikrokreditnim organizacijama	27/07 i 46/11
3. Odluka o nadzoru poslovanja mikrokreditnih organizacija	27/07
4. Odluka o obliku i sadržaju izvješća koje mikrokreditne organizacije dostavljaju Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine i rokovima izvješćivanja	27/07, 110/12 i 15/13
5. Odluka o visini i načinu formiranja i održavanju rezervi za pokriće kreditnih gubitaka mikrokreditnih organizacija	27/07
6. Odluka o ostalim općim uvjetima za poslovanje mikrokreditne organizacije	27/07
7. Odluka o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite (Pročišćeni tekst)	48/12
8. Odluka o uvjetima i postupku za izdavanje dozvole za rad i suglasnosti za stjecanje vlasničkih udjela ulaganjem i prijenosom imovine mikrokreditne fondacije	27/07
9. Odluka o naknadama koje se za rad mikrokreditne organizacije plaćaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH	46/11
10. Odluka o minimalnim standardima mikrokreditnih organizacija na sprječavanju pranja novca i financiranju terorističkih aktivnosti	48/12
11. Odluka o uvjetima i načinu postupanja banke, mikrokreditne organizacije i leasing društva po prigovoru klijenta	23/14, 26/14 i 62/14
12. Odluka o minimalnim standardima za dokumentiranje kreditnih aktivnosti mikrokreditnih organizacija i procjenu kreditne sposobnosti	23/14
13. Odluka o uvjetima i načinu postupanja po zahtjevu žiranta za oslobađanje od obveze jamstva	23/14 i 62/14
14. Odluka o minimalnim zahtjevima u pogledu sadržaja, razumljivosti i dostupnosti općih i posebnih uvjeta poslovanja davatelja financijskih usluga	62/14

Upute Agencije za poslovanje MKO

1. Uputa za primjenu Odluke o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite;
2. Uputa za izračunavanje ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope;
3. Uputa za izračunavanje prilagođenog povrata na aktivu;
4. Uputa za izračunavanje pokazatelja operativne efikasnosti i
5. Uputa za izradu izvješća mikrokreditnih organizacija.

Prilog 2.

OSNOVNI PODACI O MKO

Rb	Naziv mikrokreditne organizacije	Adresa i sjedište	Direktor	Tel/Fax	E-mail i Web	31.12.2015.			
						Iznos aktive u 000 KM	Iznos kapitala u 000 KM	Broj zaposl.	Broj org. dijelova
1.	MKD "EKI" d.o.o. Sarajevo	ul. Džemala Bijedića bb 71 000 SARAJEVO	Sead Mucić	033/ 754-380, 754-388 fax	sead.mucic@eki.bawww.eki.ba	20.406	2.839	21	1
2.	MKF "EKI" Sarajevo	ul. Džemala Bijedića bb 71 000 SARAJEVO	Sadina Bina	033/ 754-380, 754-388 fax	sadina.bina@eki.bawww.eki.ba	114.958	58.358	262	69
3.	MKF "LIDER" Sarajevo	ul. Turhanija 2 71 000 SARAJEVO	Džavid Sejfović	033/ 250-580, 250-581 fax	dzavids@lider.bawww.lider.ba	15.586	10.723	58	12
4.	"LOK MKF" Sarajevo	ul. Skenderija 13 71 000 SARAJEVO	Elma Čardaklija - Bašić	033/ 564-200, 564-201 fax	central.office@lok.bawww.lok.ba	26.729	2.024	117	26
5.	MKF "MELAHA" Sarajevo	ul. Hamdije Kreševljakovića 59 71 000 SARAJEVO	Jakob Finci	033/ 205-737 tel/fax	info@melaha.ba www.melaha.ba	1.239	439	5	0
6.	MKF "MI-BOSPO" Tuzla	ul. Bosne srebrene bb 75 000 TUZLA	Nejira Nalić	035/ 270-283, 252-448 fax	mi-bospo@mi-bospo.org www.mi-bospo.org	49.524	18.932	151	28
7.	MKF "MIKRA" Sarajevo	ul. Marka Marulića 2/VI 71 000 SARAJEVO	Sanin Čampara	033/ 616-162, 717-141 fax	mikra@mikra.bawww.mikra.ba	22.145	6.352	103	24
8.	MKF "MIKRO ALDI" Goražde	ul. Panorama bb 73 000 GORAŽDE	Ferida Softić	038/ 226-456, 221-004 fax	info@mikroaldi.org www.mikroaldi.org	5.325	4.290	29	7
9.	"PARTNER MKF" Tuzla	ul. 15. maja bb 75 000 TUZLA	Senad Sinanović	035/ 300-250, 300-269 fax	partner@partner.bawww.partner.ba	129.148	66.702	294	60
10.	"PRVA ISLAMSKA MKF" Sarajevo	ul. Jukićeva 75 71 000 SARAJEVO	Edina Hadžimurtezić	033/ 666-233, 666-224 fax	info@mfi.ba	1.747	1.582	8	0
11.	MKF "SANI" Zenica	ul. Mehmedalije Tarabara 10 72 000 ZENICA	Sulejman Haračić	032/ 405-606 tel/fax	mikrosanizenica@yahoo.com	367	269	5	0
12.	MKF "SUNRISE" Sarajevo	ul. Zagrebačka 50 71 000 SARAJEVO	Anis Aganović	033/ 727-350, 812-231 fax	sunrise@microsunrise.bawww.microsunrise.ba	36.140	20.784	147	38
	MKF "PRIZMA" U STEČAJU Sarajevo	ul. Bistrik Medresa 43 71 000 SARAJEVO	Abdulaziz Mahmutović, stečajni upravnik	033/ 573-320, 446-583 fax	hq@prizma.bawww.prizma.ba	-	-	-	-
UKUPNO						423.314	193.294	1.200	265

Prilog 3.

BILANCA STANJA MKF

u 000 KM

Red. Broj	OPIS	31.12.2014.	%	31.12.2015.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=5/3
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva (1a+1b)	36.912	8	29.442	7	80
1a)	Gotov novac i nekamatonski računi depozita	18.253	4	20.636	5	113
1b)	Kamatonski računi depozita	18.659	4	8.806	2	47
2.	Plasmani bankama	3.523	1	733	0	21
3.	Kredit	376.275		338.599		90
3a)	Rezerve za kreditne gubitke	26.140		3.359		13
3b)	Neto krediti (3-3a)	350.135	79	335.240	83	96
4.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	39.373	9	28.025	7	71
5.	Dugoročne investicije	3.061	0	3.061	1	100
6.	Ostala aktiva	13.820	3	6.593	2	48
7.	Minus: rezerv. na ost. stavke aktive, osim kredita	1.618		186		11
8.	UKUPNO AKTIVA	445.206	100	402.908	100	90
PASIVA						
9.	Obveze po uzetim kratkoročnim kreditima	78.848	17	78.023	20	99
10.	Obveze po uzetim dugoročnim kreditima	181.626	41	113.595	28	63
11.	Ostale obveze	26.134	6	20.835	5	80
12.	UKUPNO OBVEZE	286.608	64	212.453	53	74
13.	Donirani kapital	67.521		56.096		83
14.	Temeljni kapital	3.820		3.821		100
15.	Višak prihoda nad rashodima	187.612		190.637		102
15a)	za prethodne godine	172.658		174.100		101
15b)	za tekuću godinu	14.954		16.537		111
16.	Manjak prihoda nad rashodima	102.817		62.205		61
16a)	za prethodne godine	57.745		61.562		107
16b)	za tekuću godinu	45.072		643		1
17.	Ostale rezerve	2.462		2.106		86
18.	UKUPNO KAPITAL	158.598	36	190.455	47	120
19.	UKUPNO PASIVA	445.206	100	402.908	100	90
IZVANBILANČNA EVIDENCIJA						
	- otpisani krediti	182.208		121.879		67
	- komisioni poslovi	275		259		94

Prilog 4.

BILANCA STANJA MKD

u 000 KM

Red. Broj	OPIS	31.12.2014.	%	31.12.2015.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=5/3
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva (1a+1b)	2.001	28	3.452	17	173
1a)	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	2.001	28	3.452	17	173
1b)	Kamatonosni računi depozita	0	0	0	0	n/a
2.	Plasmani bankama	0	0	0	0	n/a
3.	Kredit	5.031		16.772		333
3a)	Rezerve za kreditne gubitke	11		29		264
3b)	Neto krediti (3-3a)	5.020	71	16.743	82	334
4.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	29	0	7	0	24
5.	Dugoročne investicije	0	0	0	0	n/a
6.	Ostala aktiva	71	1	205	1	289
7.	Minus: rezervir. na ost. stavke aktive, osim kredita	1		1		100
8.	UKUPNO AKTIVA	7.120	100	20.406	100	287
PASIVA						
9.	Obveze po uzetim kratkoročnim kreditima	217	3	768	4	354
10.	Obveze po uzetim dugoročnim kreditima	4.086	58	15.969	78	391
11.	Ostale obveze	309	4	830	4	269
12.	UKUPNO OBVEZE	4.612	65	17.567	86	381
13.	Donirani kapital	0		0		n/a
14.	Temeljni kapital	600		600		100
15.	Emisioni ažio	0		0		n/a
16.	Neraspoređena dobit (16a+16b)	-392		331		-84
16a)	prethodnih godina	-5		0		0
16b)	tekuće godine	-387		331		-86
17.	Zakonske rezerve	2.300		1.908		83
18.	Ostale rezerve	0		0		n/a
19.	UKUPNO KAPITAL	2.508	35	2.839	14	113
20.	UKUPNO PASIVA	7.120	100	20.406	100	287
IZVANBILANČNA EVIDENCIJA						
	- otpisani krediti	56		57		102
	- komisioni poslovi	0		0		n/a

Prilog 5.

RAČUN DOBITI I GUBITKA MKF

u 000 KM

Red. Broj	OPIS	Za razdoblje 1.1. - 31.12.2014.	%	Za razdoblje 1.1. - 31.12.2015.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=(5/3)
I.	FINANCIJSKI PRIHODI I RASHODI					
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi					
1.1.	Kamata po kamatonosnim računima depozita kod depozitnih institucija	137	0	79	0	58
1.2.	Kamate na plasmane bankama	170	0	6	0	4
1.3.	Kamate na kredite	64.381	98	63.945	98	99
1.4.	Ostali finansijski prihod	1.254	2	1.037	2	83
1.5.	Ukupno prihodi od kamata i slični prihodi (1.1. do 1.4.)	65.942	100	65.067	100	99
2.	Rashodi po kamatama i slični rashodi					
2.1.	Kamate na pozajmljena sredstva	14.798	94	9.356	92	63
2.2.	Ostali finansijski rashodi	1.009	6	855	8	85
2.3.	Ukupno rashodi po kamatama i slični rashodi (2.1. do 2.2.)	15.807	100	10.211	100	65
3.	Neto finansijski prihodi (1.5. - 2.3.)	50.135		54.856		109
II.	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi					
4.1.	Naknade za izvršene usluge	8.940	91	6.632	76	74
4.2.	Ostali operativni prihodi	935	9	2.146	24	230
4.3.	Ukupno operativni prihodi (4.1. do 4.2.)	9.875	100	8.778	100	89
5.	Operativni rashodi					
5.1.	Troškovi plaća i doprinosa	38.114	60	36.234	66	95
5.2.	Troškovi poslov. prostora, ostale fik. aktive i režije	14.273	23	10.456	19	73
5.3.	Ostali operativni troškovi	10.546	17	8.386	15	80
5.4.	Ukupno operativni rashodi (5.1. do 5.3.)	62.933	100	55.076	100	88
6.	Troškovi rezerviranja za kreditne i druge gubitke	41.904		4.417		11
7.	Višak/manjak prihoda nad rashodima od redovnog poslovanja (3.+4.3.-5.4.-6.)	-44.827		4.141		-9
8.	Izvanredni prihodi	16.583		13.846		83
9.	Izvanredni rashodi	1.708		2.009		118
10.	Višak/manjak prihoda nad rashodima (7.+8.-9.)	-29.952		15.978		-53

Prilog 6.

RAČUN DOBITI I GUBITKA MKD

u 000 KM

Red. Broj	OPIS	Za razdoblje 1.0. - 31.12.2014.	%	Za razdoblje 1.1. - 31.12.2015.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=(5/3)
I.	FINANCIJSKI PRIHODI I RASHODI					
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi					
1.1.	Kamata po kamatonosnim računima depozita kod depozitnih institucija	1	0	1	0	100
1.2.	Kamate na plasmane bankama	0	0	0	0	n/a
1.3.	Kamate na kredite	287	98	1.846	100	643
1.4.	Ostali financijski prihod	4	2	3	0	75
1.5.	Ukupno prihodi od kamata i slični prihodi (1.1. do 1.4.)	292	100	1.850	100	634
2.	Rashodi po kamatama i slični rashodi					
2.1.	Kamate na pozajmljena sredstva	106	84	597	94	563
2.2.	Ostali financijski rashodi	20	16	36	6	180
2.3.	Ukupno rashodi po kamatama i slični rashodi (2.1. do 2.2.)	126	100	633	100	502
3.	Neto financijski prihodi (1.5. - 2.3.)	166		1.217		733
II.	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi					
4.1.	Naknade za izvršene usluge	22	85	129	93	586
4.2.	Ostali operativni prihodi	4	15	10	7	250
4.3.	Ukupno operativni prihodi (4.1. do 4.2.)	26	100	139	100	535
5.	Operativni rashodi					
5.1.	Troškovi plaća i doprinosa	427	76	776	81	182
5.2.	Troškovi poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režije	52	9	51	5	98
5.3.	Ostali operativni troškovi	82	15	132	14	161
5.4.	Ukupno operativni rashodi (5.1. do 5.3.)	561	100	959	100	171
6.	Troškovi rezerviranja za kreditne i druge gubitke	24		68		283
7.	DOBIT/GUBITAK OD REDOVNOG POSLOVANJA (3.+4.3.-5.4.-6.)	-393		329		-84
8.	Izvanredni prihodi	11		17		155
9.	Izvanredni rashodi	5		15		300
10.	DOBIT/GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	-387		331		-86
11.	POREZ	0		0		n/a
12.	NETO DOBIT/GUBITAK	-387		331		-86

Prilog 7.

**PREGLED DONIRANIH SREDSTAVA MKF
stanje na dan 31.12.2015.**

000 KM

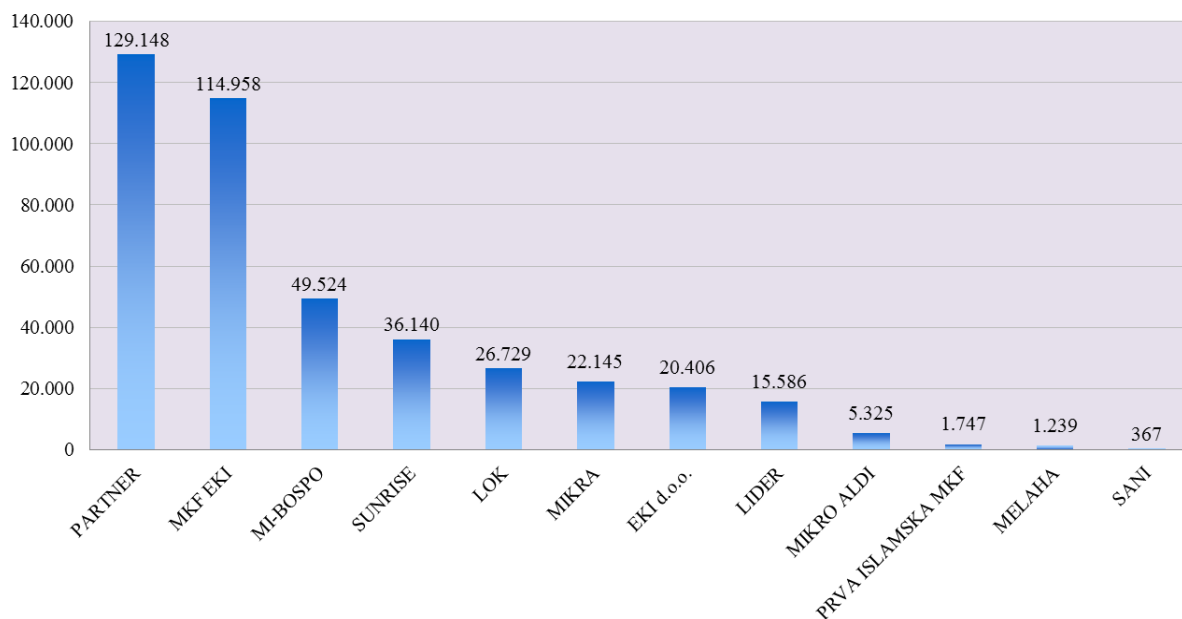
Rb.	Naziv donator	MKF EKI Sarajevo	MKF LIDER Sarajevo	LOK MKF Sarajevo	MKF MELAHA Sarajevo	MKF MI-BOSPO Tuzla	MKF MIKRA Sarajevo	MKF MIKRO ALDI Goražde	PARTNER MKF Tuzla	PRVA ISLAMSKA MKF	MKF SUNRISE Sarajevo	UKUPNO
Donacije za kreditni fond		6.326	5.891	4.639	0	3.354	4.070	804	16.561	2.245	1.942	45.832
1.	Mercy Corps								10.091			10.091
2.	USAID	3.046		543					3.046			6.635
3.	CHF-(SIDA, MEDI, HILP)		5.891									5.891
4.	LIP			1.479		947			675		1.214	4.315
5.	CRS						4.070					4.070
6.	UNHCR			1.198		479		200	1.229		614	3.720
7.	Islamic Relief WW, Predstavništvo Sarajevo									2.245		2.245
8.	UNDP	1.932		153					59			2.144
9.	UMCOR			637		377			317			1.331
10.	IRC					371			805			1.176
11.	SIDA Housing	1.080										1.080
12.	Women's World Banking PRM/USA State Department			577		1.034						577
13.	OXFAM							500				500
14.	EZE, Njemačka								339			339
15.	USDA Know-How Project	237										237
16.	Church World Service					146						146
17.	Ostalo	31		52				104			114	301
Donacije za osnovna sredstva		8	0	286	0	12	235	80	229	0	10	860
18.	Mercy Corps								229			229
19.	Unipromet						170					170
20.	Nedžad Beglerović			102								102
21.	NOVIB							80				80
22.	CRS						65					65
23.	Ostalo	8		184		12					10	214
Donacije za operativne troškove		1.019	874	2.810	500	1.344	17	146	1.983	2	709	9.404
24.	LIP			1.515					201		709	2.425
25.	USAID					1.344			543			1.887
26.	CHF		874									874
27.	Mercy Corps								809			809
28.	SIDA Housing	748										748
29.	PM			556								556
30.	BCT			519								519
31.	JKPHD La Benevolencija				500							500
32.	NBR			220								220
33.	UNHCR								176			176
34.	NOVIB							110				110
35.	EBRD	105							1			106
36.	IFC	104										104
37.	EFSE	26						1	73			100
38.	Ostalo	36					17	35	180	2		270
UKUPNO DONIRANI KAPITAL		7.353	6.765	7.735	500	4.710	4.322	1.030	18.773	2.247	2.661	56.096

GRAFIKONI

- Grafikon 1. Iznos aktive MKO na dan 31.12.2015. u 000 KM
- Grafikon 2. Iznos bruto portfelja MKO na dan 31.12.2015. u 000 KM
- Grafikon 3. Iznos obveza po uzetim kreditima MKO na dan 31.12.2015. u 000 KM
- Grafikon 4. Iznos kapitala MKO na dan 31.12.2015. u 000 KM
- Grafikon 5. Iznos doniranog kapitala (po izvješćima) MKO na dan 31.12.2015. u 000 KM
- Grafikon 6. Višak/manjak prihoda nad rashodima MKF, odnosno neto dobit/gubitak MKD za razdoblje 1.1.- 31.12.2015. 7 u 000 KM
- Grafikon 7. Operativna održivost MKO u razdoblju 1.1. - 31.12.2015.
- Grafikon 8. Broj zaposlenih u MKO na dan 31.12.2015.
- Grafikon 9. Broj organizacijskih dijelova MKO sa sjedištem u Federaciji BiH na dan 31.12.2015.
- Grafikon 10. Broj aktivnih kreditnih partija MKO sa stanjem na dan 31.12.2015.
- Grafikon 11. Broj otpisanih kreditnih partija MKO sa stanjem na dan 31.12.2015.
- Grafikon 12. Iznos kredita u 000 KM otpisanih u razdoblju 1.1.-31.12.2015.
- Grafikon 13. Iznos naplate po otpisanim kreditima u 000 KM u razdoblju 1.0.-31.12.2015.
- Grafikon 14. Iznos ukupnih potraživanja po otpisanim kreditima MKO u 000 KM sa stanjem na dan 31.12.2015.
- Grafikon 15. Ukupna potraživanja po otpisanim kreditima u odnosu na bruto portfelj MKO na dan 31.12.2015.
- Grafikon 16. Portfelj u riziku preko 30 dana na dan 31.12.2015. godine
- Grafikon 17. Fiksna aktiva i kapital u odnosu na ukupnu aktivu na dan 31.12.2015.
- Grafikon 18. Prosječne mjesečne naknade članova upravnog/nadzornog odbora u MKO za razdoblje 1.1.-31.12.2015.
- Grafikon 19. Prosječna mjesečna primanja višeg menadžmenta u MKO za razdoblje 1.1.-31.12.2015.
- Grafikon 20. Prosječna mjesečna primanja kreditnih službenika u MKO za razdoblje 1.1.-31.12.2015.
- Grafikon 21. Iznos ukupnih isplata mikrokredita u IV. kvartalu 2015. godine u 000 KM
- Grafikon 22. Prosječne ponderirane EKS na ukupne kredite prema izvješćima MKO u IV. kvartalu 2015. godine
- Grafikon 23. Prosječne ponderirane EKS na kratkoročne kredite prema izvješćima MKO u IV. kvartalu 2015. godine
- Grafikon 24. Prosječne ponderirane EKS na dugoročne kredite prema izvješćima MKO u IV. kvartalu 2015. godine

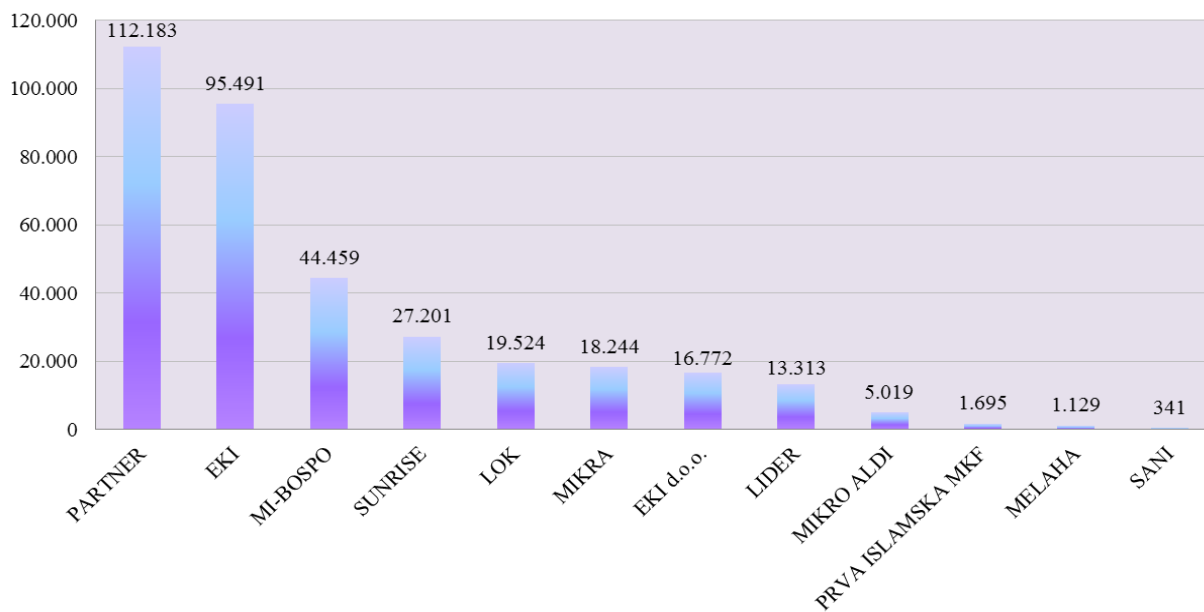
Grafikon 1.

Iznos aktive MKO na dan 31.12.2015. godine u 000 KM

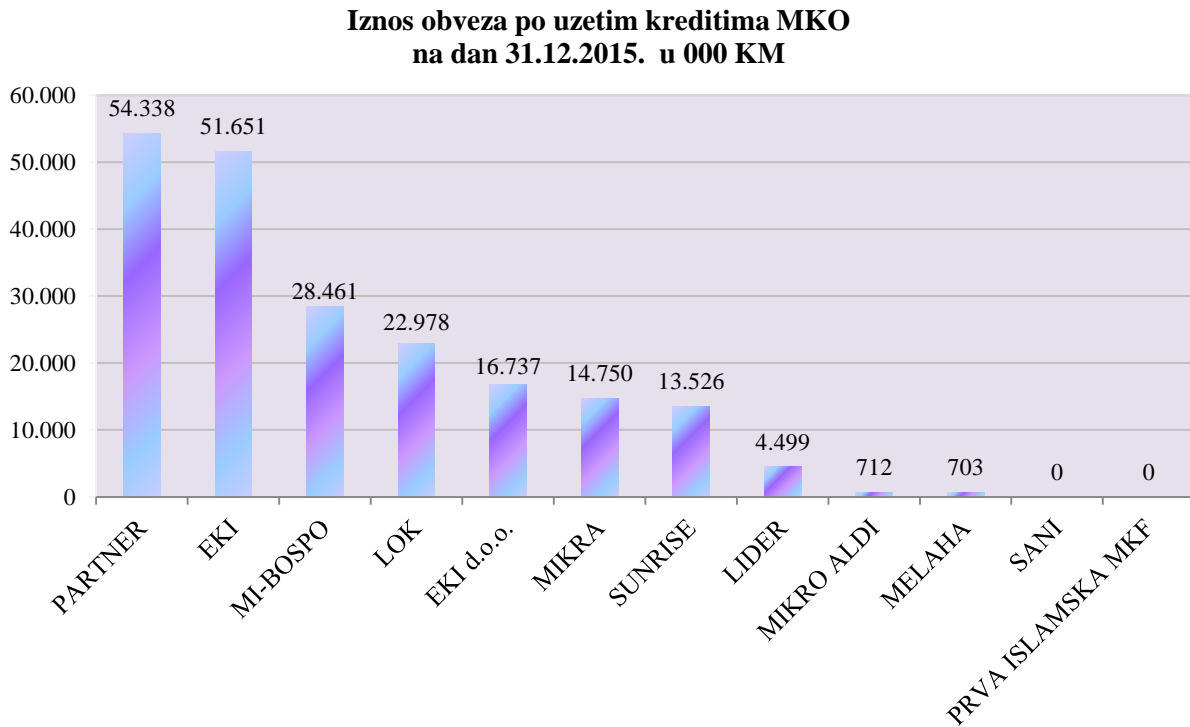

Grafikon 2.

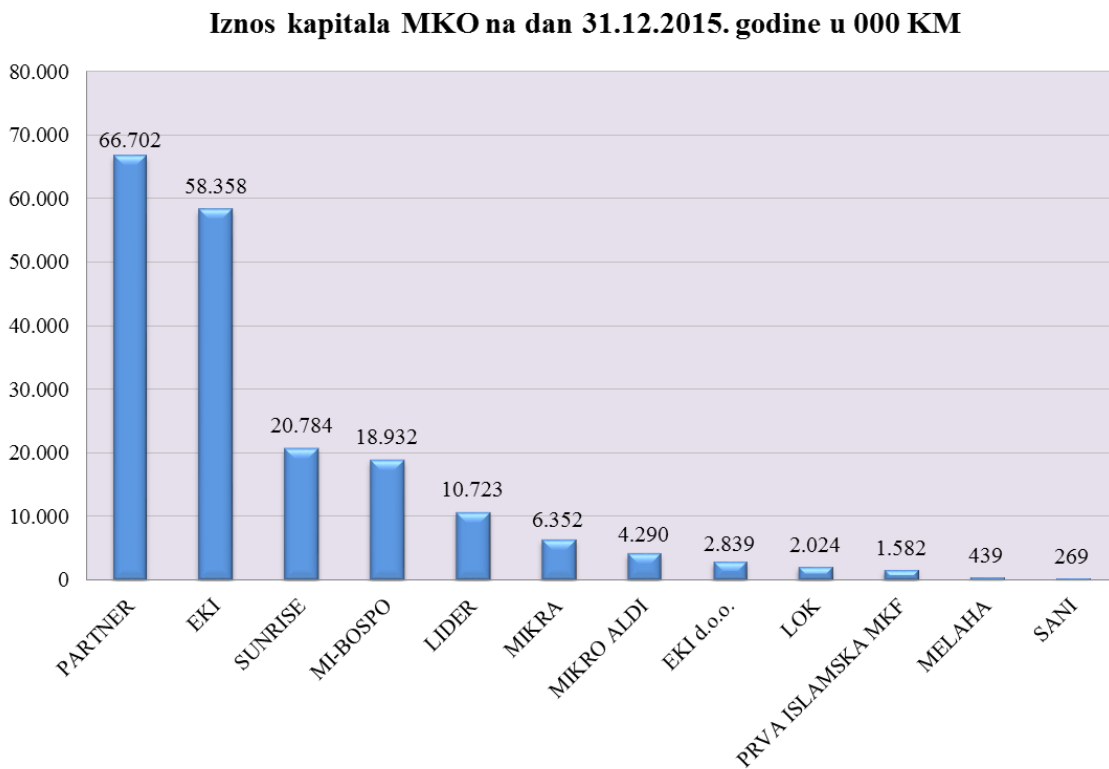
Iznos bruto portfelja MKO na dan 31.12.2015. godine u 000 KM

Grafikon 3.

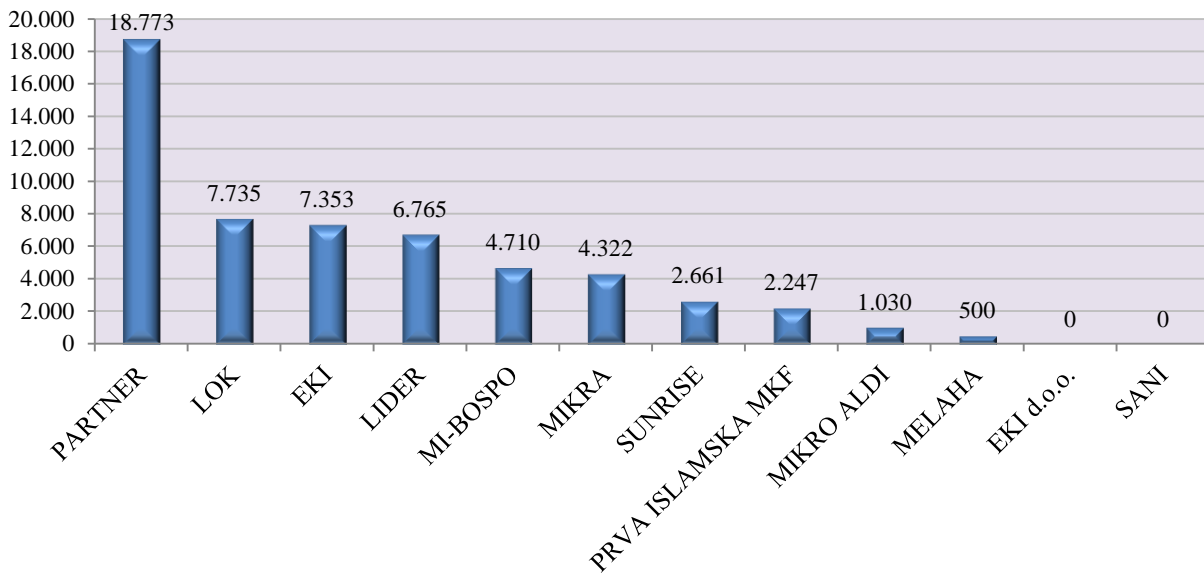
Grafikon 4.

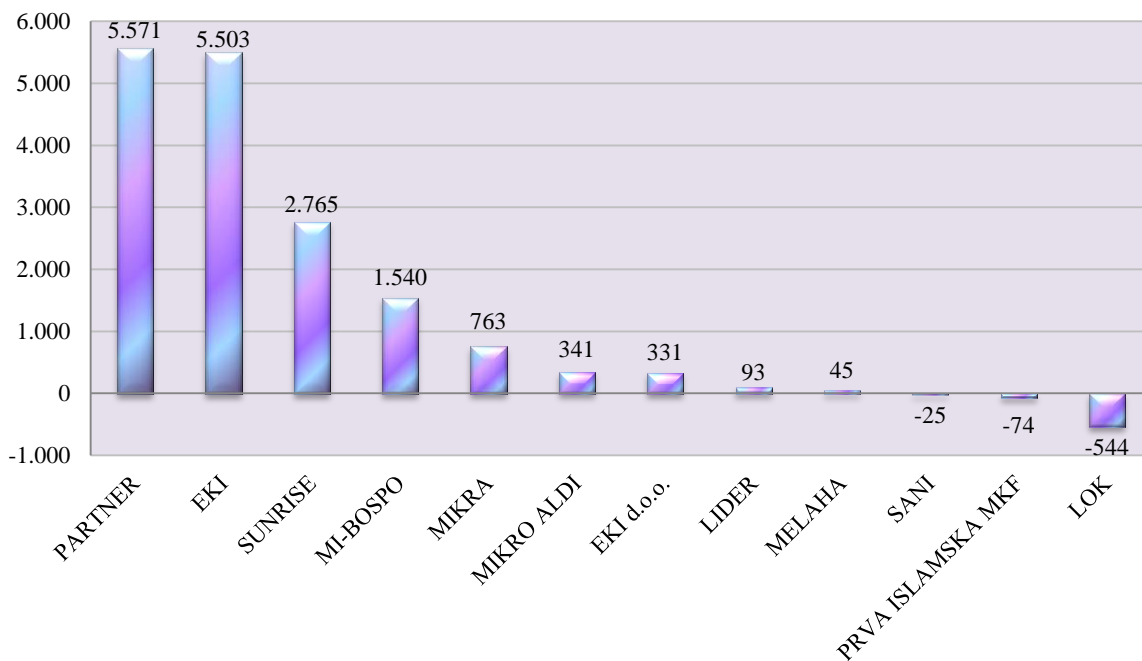
Grafikon 5.

**Iznos doniranog kapitala (prema izvještima) MKO
na dan 31.12.2015. u 000 KM**

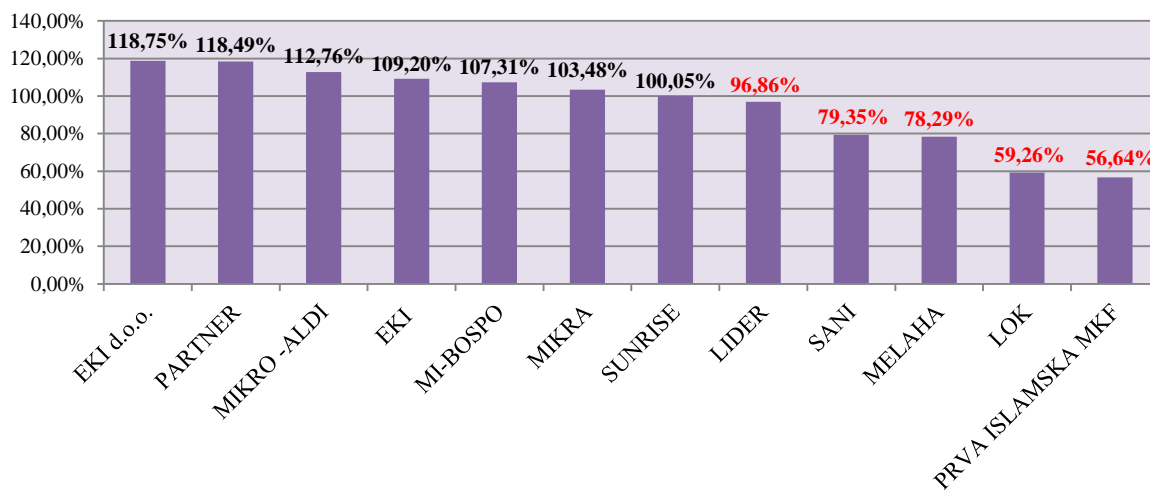
Grafikon 6.

**Višak/manjak prihoda nad rashodima MKF, odnosno neto
dobit/gubitak MKD
za razdoblje 1.1.-31.12.2015. u 000 KM**

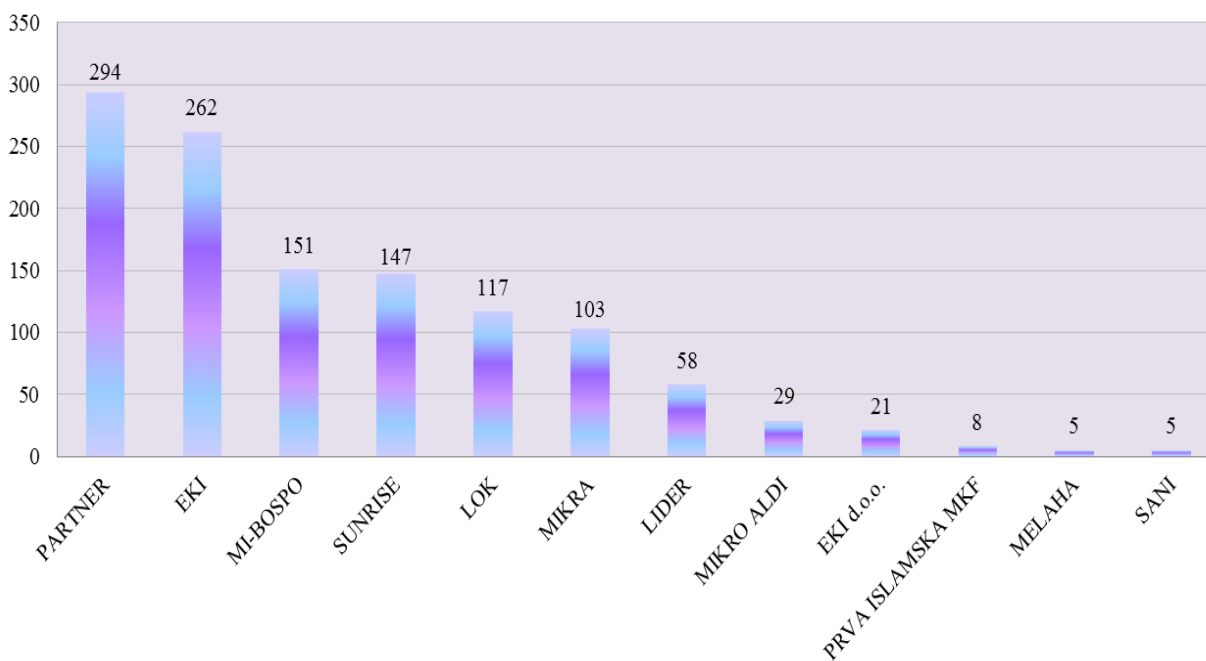
Grafikon 7.

Operativna održivost MKO u razdoblju 1.1.-31.12.2015.

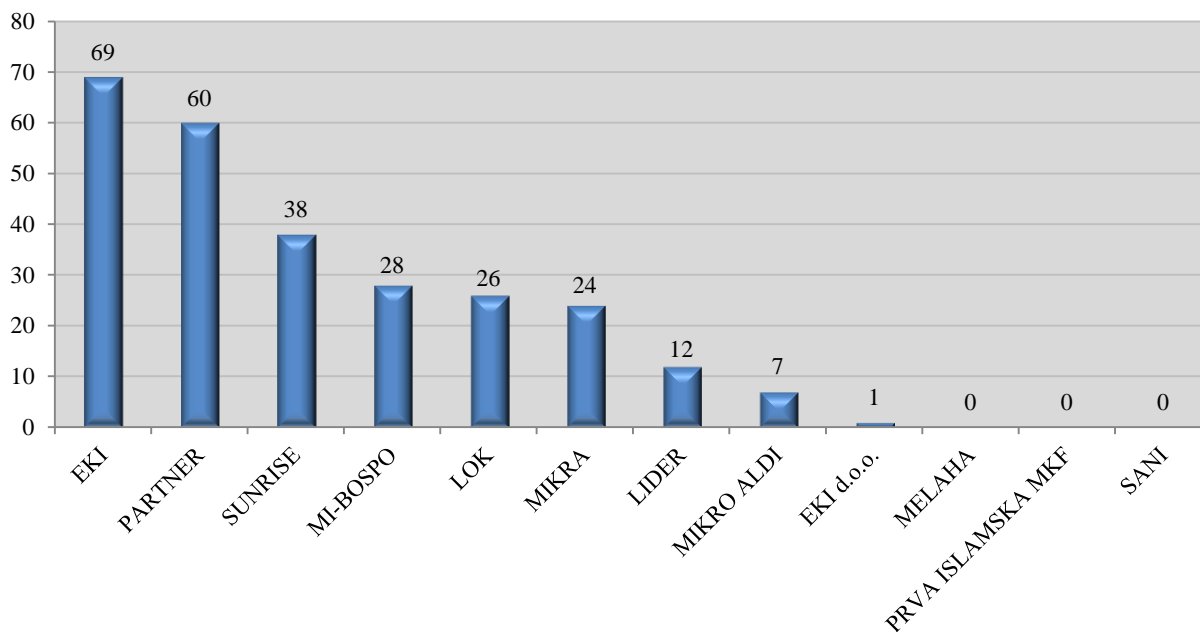
Grafikon 8.

Broj zaposlenih u MKO na dan 31.12.2015. godine

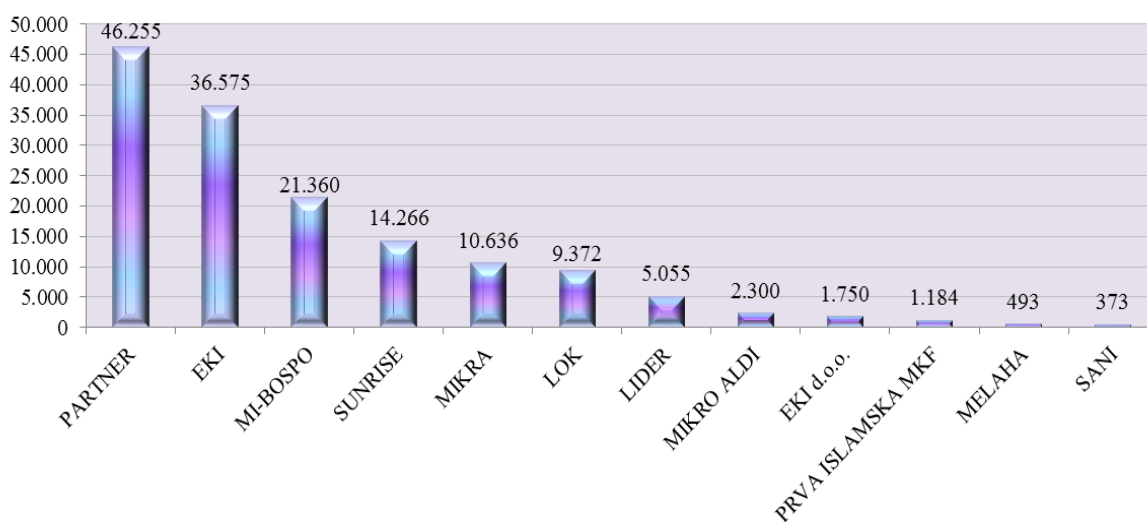
Grafikon 9.

Broj organizacijskih dijelova MKO sa sjedištem u Federaciji BiH na dan 31.12.2015.

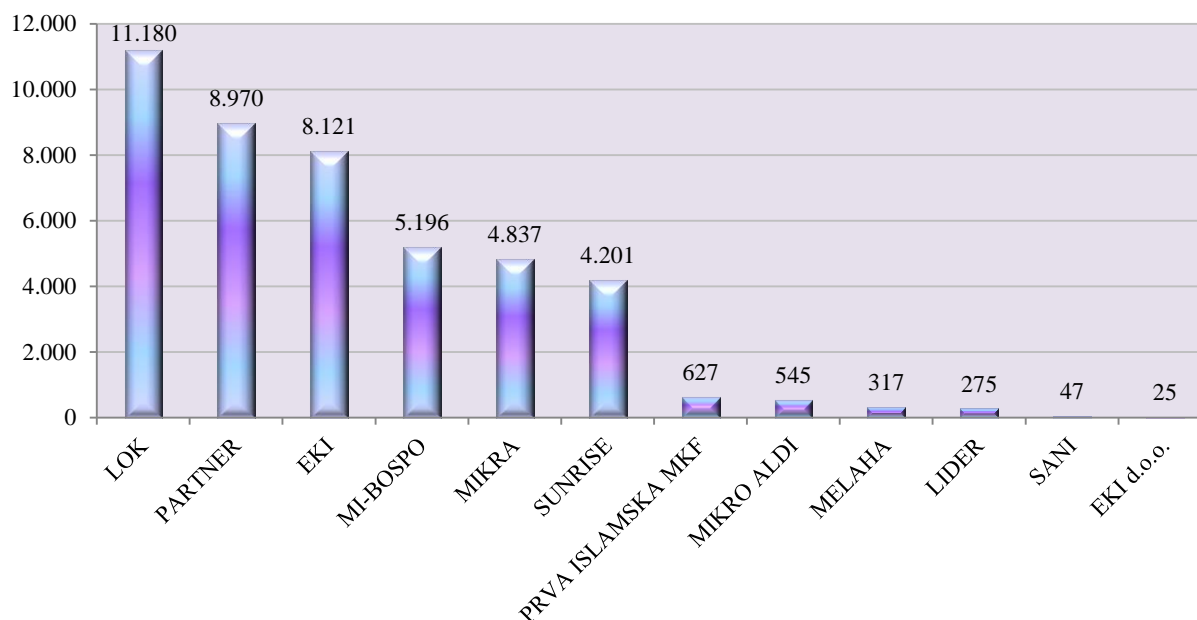
Grafikon 10.

Broj aktivnih kreditnih partija MKO sa stanjem na dan 31.12.2015. godine

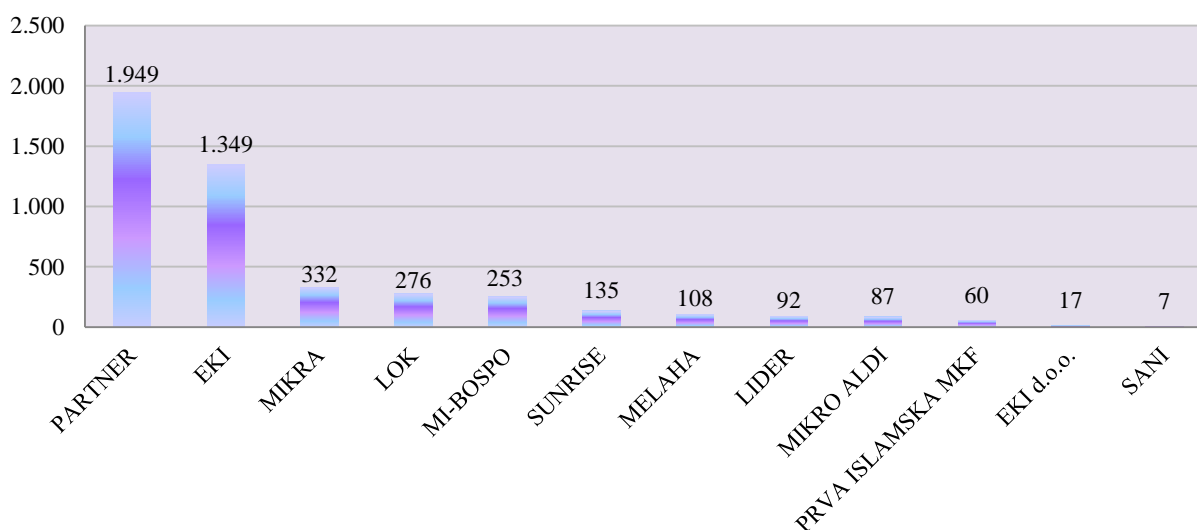
Grafikon 11.

**Broj otpisanih kreditnih partija MKO
evidentiranih u izvanbilanci na dan 31.12.2015.**

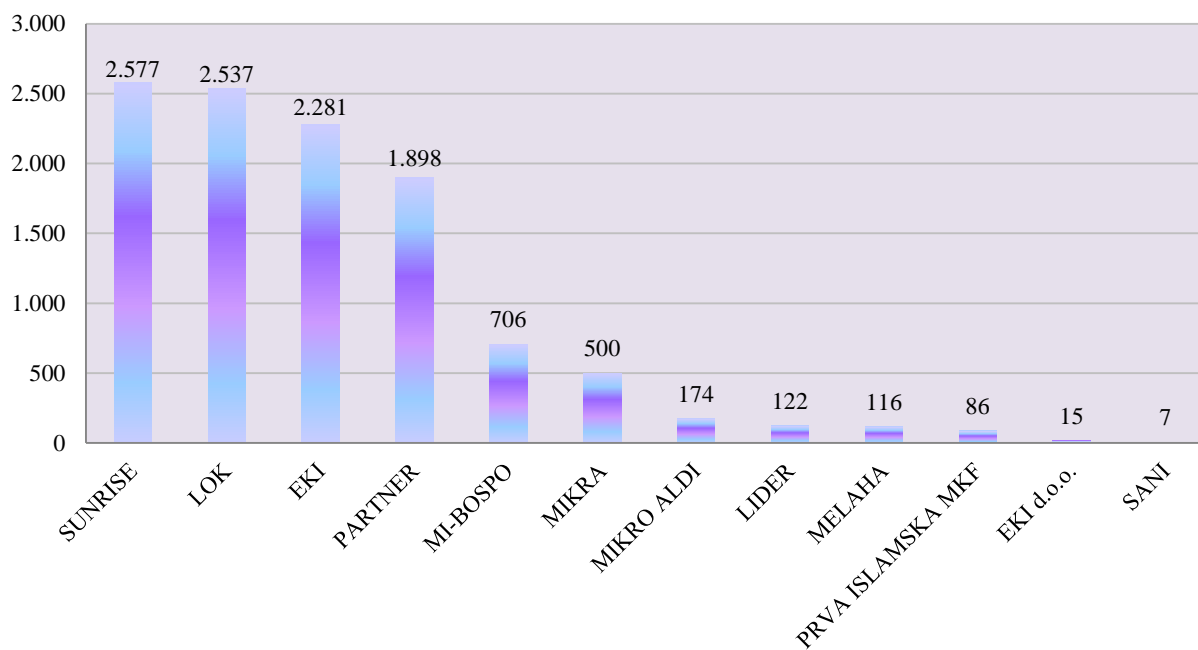
Grafikon 12.

**Iznos kredita u 000 KM otpisanih
u razdoblju 1.1.-31.12.2015.**

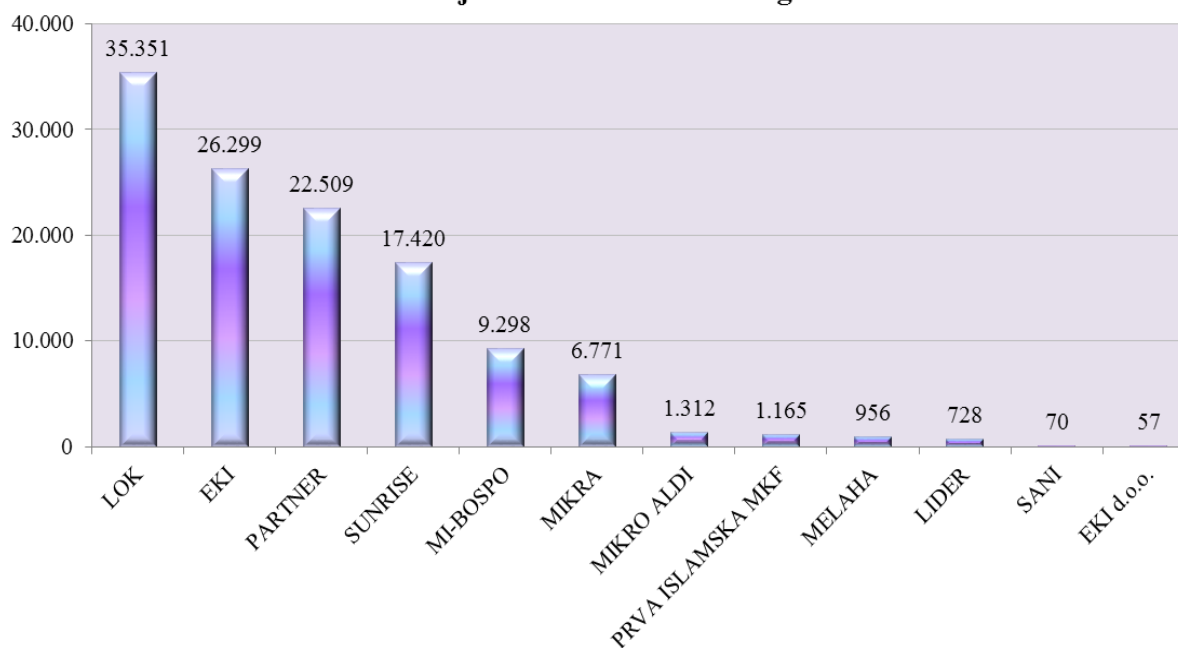
Grafikon 13.

**Iznos naplate po otpisanim kreditima u 000 KM
u razdoblju 1.1.-31.12.2015.**

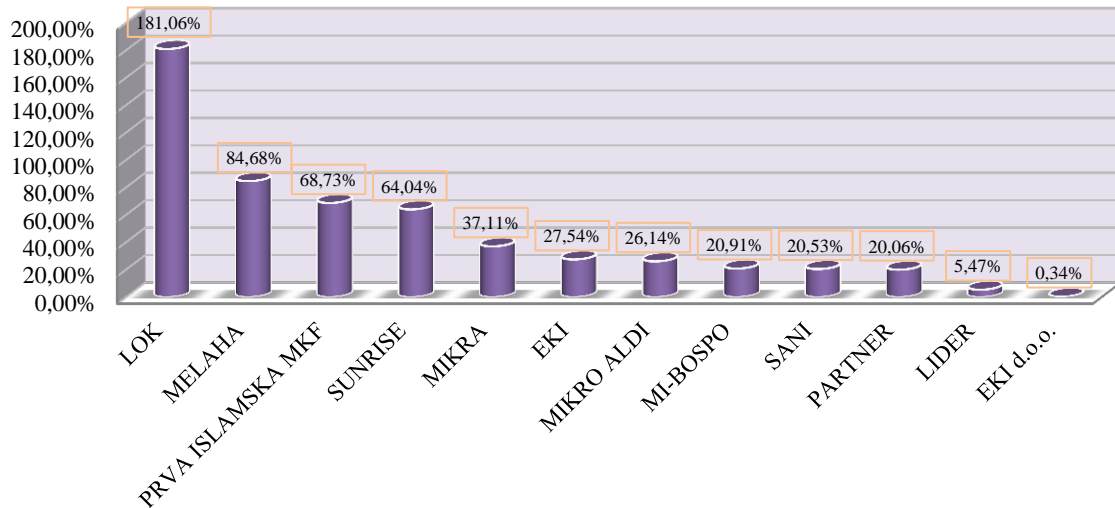
Grafikon 14.

**Iznos ukupnih potraživanja po otpisanim kreditima MKO u 000 KM
sa stanjem na dan 31.12.2015. godine**

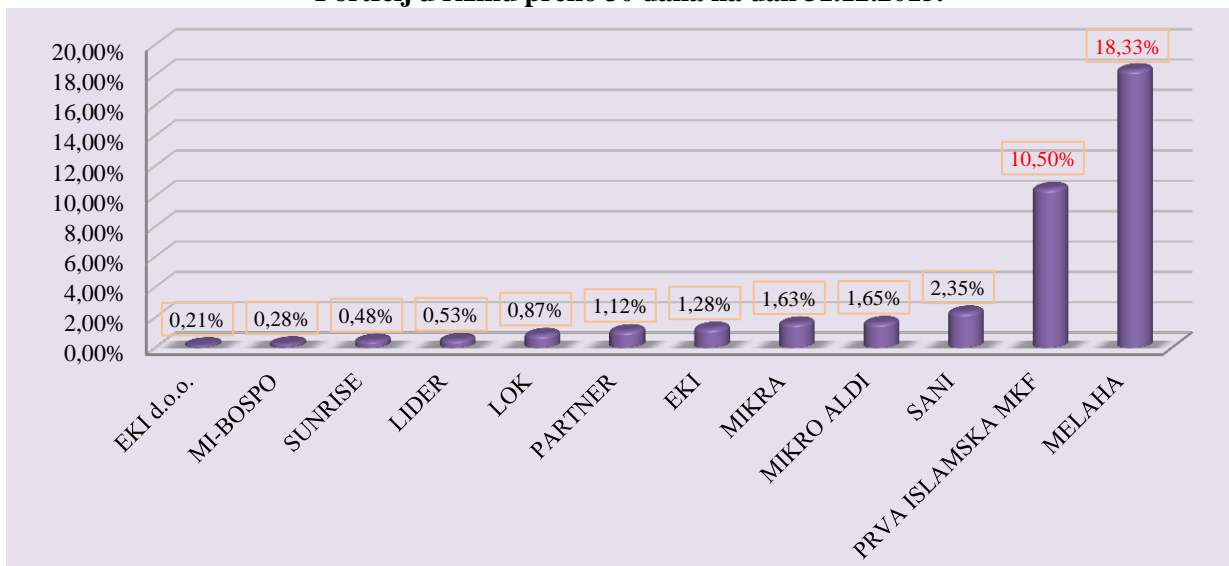
Grafikon 15.

Ukupna potraživanja po otpisanim kreditima u odnosu na ukupan bruto portfelj MKO na dan 31.12.2015.

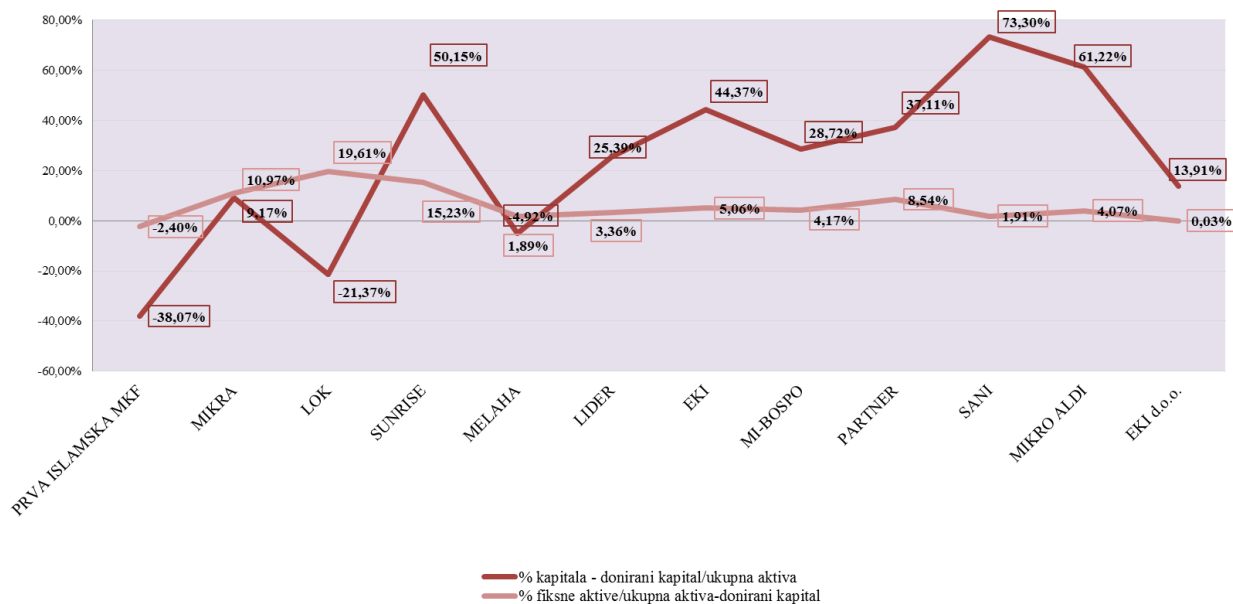
Grafikon 16.

Portfelj u riziku preko 30 dana na dan 31.12.2015.

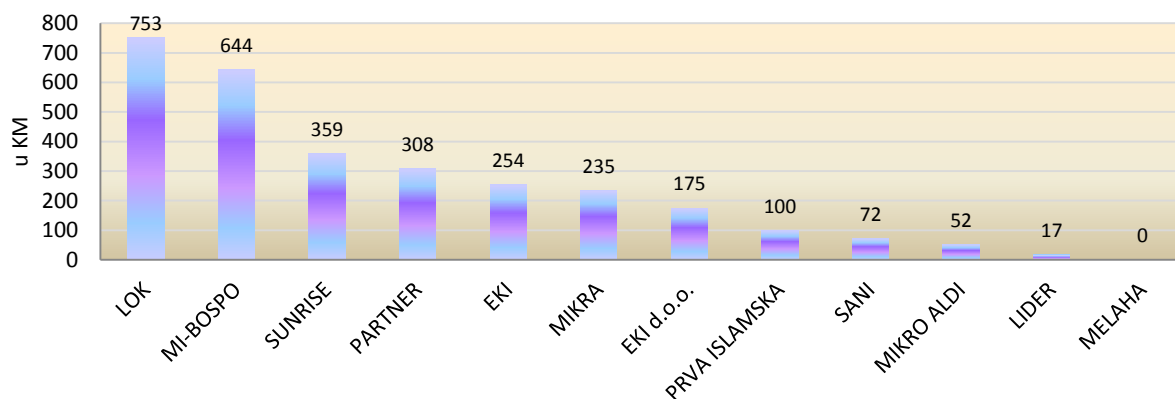
Grafikon 17.

Fiksna aktiva i kapital u odnosu na ukupnu aktivu
na dan 31.12.2015. godine

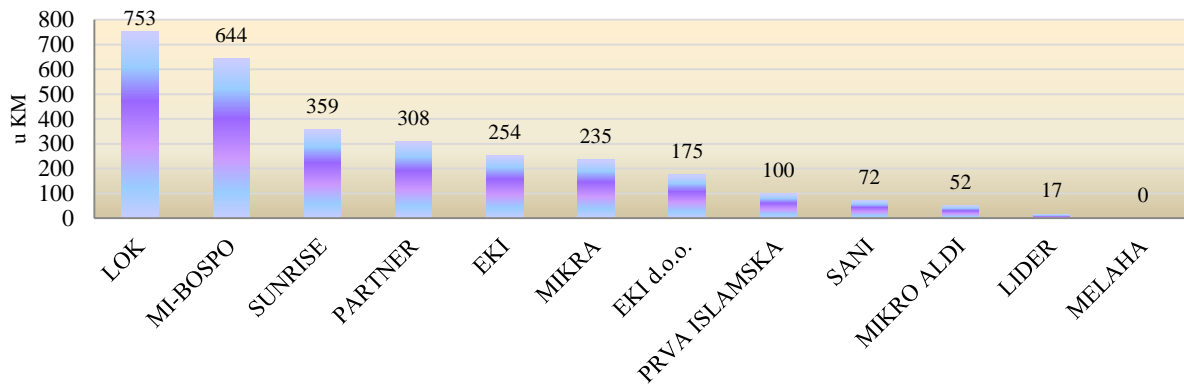
Grafikon 18.

Prosječne mjesečne naknade člana upravnog/nadzornog odbora u MKO za
razdoblje 1.1.-31.12.2015.

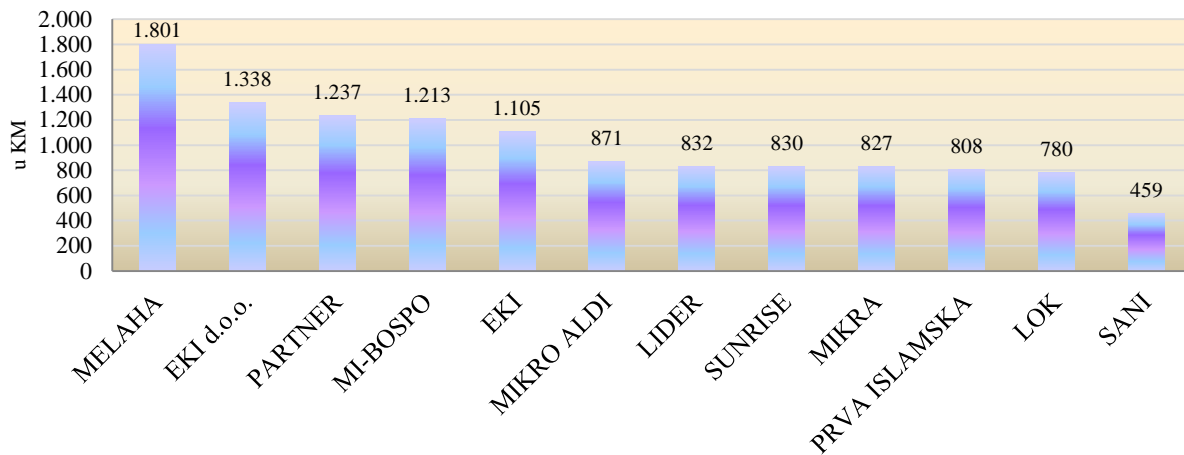
Grafikon 19.

Prosječne mjesečne naknade članova upravnog/nadzornog odbora u MKO za razdoblje 1.1.-31.12.2015.

Grafikon 20.

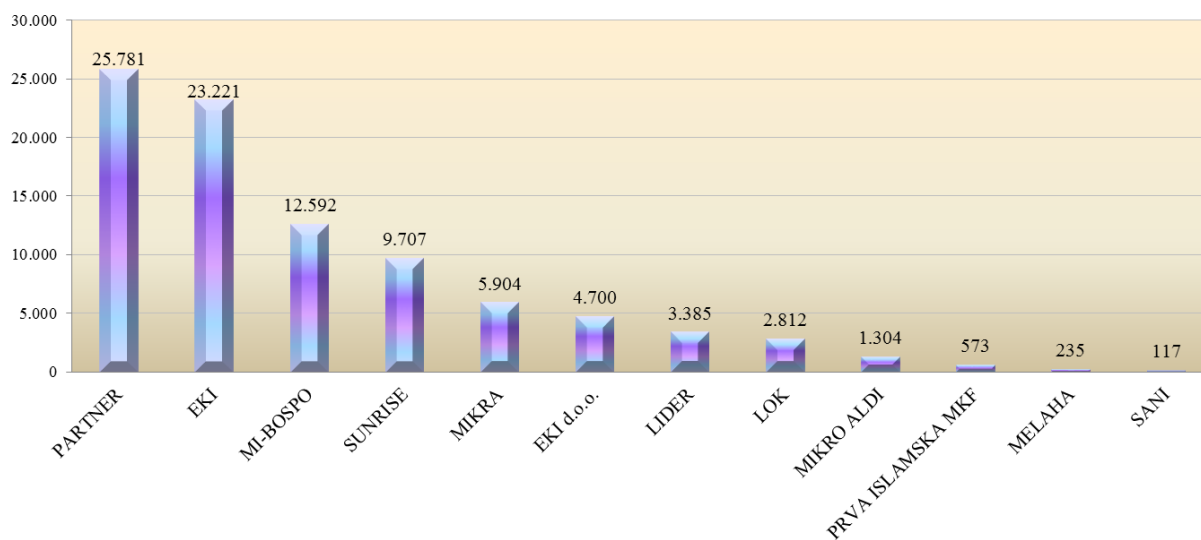
Prosječna mjesečna primanja kreditnih službenika u MKO za razdoblje 1.1.-31.12.2015.

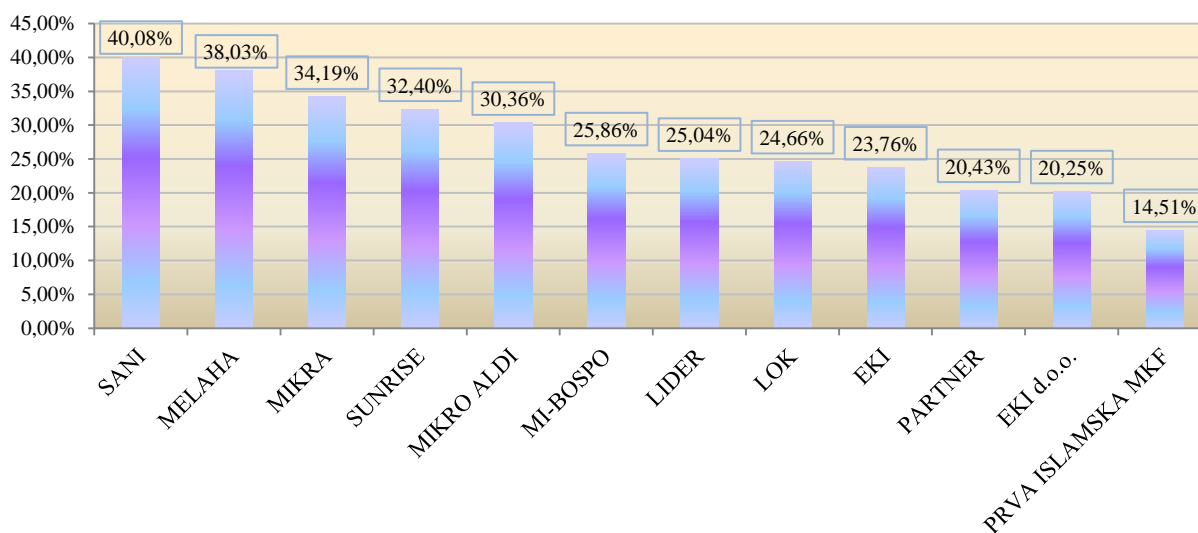
Grafikon 21.

Iznos ukupnih isplata mikrokredita u IV kvartalu 2015. godine u 000 KM

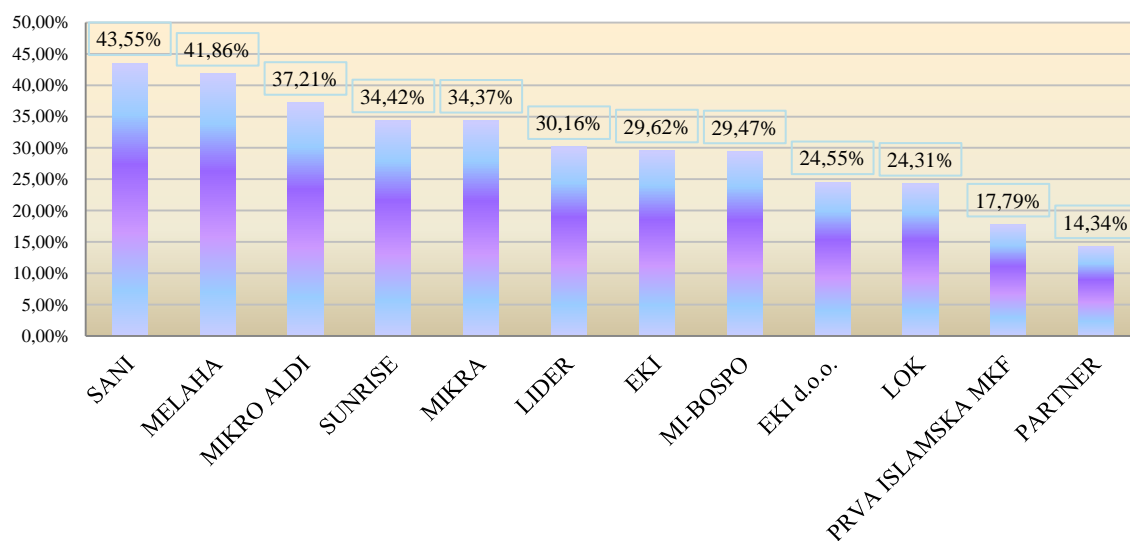
Grafikon 22.

Prosječne ponderirane EKS na ukupne kredite prema izvješćima MKO u IV. kvartalu 2015. godine

Grafikon 23.

**Prosječne ponderirane EKS na kratkoročne kredite
prema izvješćima MKO u IV. kvartalu 2015. godine**

Grafikon 24.

**Prosječne ponderirane na dugoročne kredite
prema izvješćima MKO u IV. kvartalu 2015. godine**

